

1.

Láthatár

Rendhagyó nekrológ –
Lakatos András írása

3.

Tanterem

„Három nap alatt többet
tanultam,
mint négy év alatt” –
Jánossy Alíz írása

10.

Láthatár

„Megváltoztatható a tanulásról
való gondolkodás” –
Ozsváth Judit beszélgetése
dr. Demény Piroskával, a
Pedagógia és Alkalmazott
Didaktika Intézet
igazgatójával

15.

Tanterem

Megújult a nagyváradi
Lorántffy Zsuzsanna
Református Gimnázium –
Bálint Eszter írása

16.

Óvoda

Mit is akarunk megtanítani a
gyereknek? – gondolatok az
óvodáról –
Czirjék Katalinnak,
az Istvánházi Óvoda
pedagógusának írása

20.

Szülői szemmel

Állandó versenyhelyzetben,
avagy mit is akarunk
egymástól? –
Szaló Réka írása

21.

Térkép

Ahol a nem versenyzőt nem
nézik hülyének –
Gergely Edó írása

24.

Hivatalos

4.

Láthatár

Anyanyelvük a jelnyelv –
Sándor Boglárka írása

12.

Fotóriport

A szilágysomlyói
Báthory István Általános Iskola –
Tóth Orsolya képriportja

18.

Portré

„Amennyire tisztetem őket, annál sem több,
sem kevesebb tiszteletet nem várok tőlük” –
Jánossy Alíz beszélgetése Csata Emese
gyergyószentmiklósi matematikatanárral,
iskolaigazgatóval

8.

Fotóriport

Iskolapélida – két évtizedes küzdelem –
Kiss Judit és Fülöp Zoltán
képriportja

14.

Lélekjelenlét

Készen kapott képek vagy olvasás? –
Kiss Előd-Gergely írása

22.

Magánterület

Az iskolakezdésről –
Fóris-Ferenczi Rita írása

6.

„Azt mondják, még kicsik vagyunk,
de a fiúk között vannak, akik nagyon erősek”

2012.

10.

SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2012. OKTÓBER • 10. SZÁM

Fotó: Rohonyi D. Iván

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel • Diákszemmel • Szülői szemmel • Lélekjelenlét •
- Tanterem • Láthatár • Óvoda • Fotóriport • Hivatalos •
- Iskola és kultúra • Pályáz(z)atok • Magánterület • Térkép •

Magyar Közoktatás

megrendelés a 2012–2013-as tanévre:
m k o @ c o m m u n i t a s . r o

Kedves pedagógusok, jövődóbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatás* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mailcímre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.communitas.ro

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Demeter Zsuzsa

Felelős kiadó: Lakatos András

Ára 2,48 lei.

Telefón: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

A kiadvány megjelenését a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.
Proiect editorial finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Rendhagyó nekrológ

Szokatlan dolog nekrológot írni egy törvényről, ráadásul olyanról, amely – ki tudja, hogy meddig, de – még hatályban/életben van. Arról a 2011-ben 1-es számmal életbe léptetett oktatási törvényről van szó, mely rövid élete során már sok vihart megélt/túlélt, de az egyre szaporodó érvágásokat, plasztikai műtéteket egyre nehezebben viseli el. Félreértés ne essék, nem azért írom ezt a nekrológot, mert szeretném, ha sülyesztoke kerulne – éppen ellenkezőleg –, de minden jel arra mutat, hogy sokan igyekeznek Antoniusként – Shakespeare után szabadon – temetni és nem dicsérni az oktatási törvényt.

Megpróbálók e törvény „életéből” néhány, véleményem szerint igen fontos és a végkifejletet lényegesen befolyásoló momentumot, kronológiai sorrendben felidézni.

Nehéz „fogantatás” és „szülés”

Már a fogantatás is nehezen jött össze, hiszen a 2008 márciusában kibocsátott oktatási paktum aláírását hónapokig folyó többpárti egyeztető tárgyalás előzte meg. Azért tekinthető ez az aktus az új oktatási törvény fogantatásának, mert az egyezményt aláíró nyolc személy kötelezettséget vállalt, hogy az általuk képviselt pártok, szervezetek mindent megtesznek annak érdekében, hogy 2008–2013 között sikeresen végre lehessen hajtani a romániai oktatási rendszer valós reformját. A nyolcpontos egyezmény olyan fontos célok megvalósítását tűzte ki, mint a rendszer modernizálása, a decentralizáció és intézményi autonómia törvény általi biztosítása, az oktatás megfelelő finanszírozása az állami költségvetésből, az élethosszig való tanulás lehetőségének garantálása, mindenféle diszkrimináció lehetőségének kiküszöbölése, esélyegyenlőség mindenki számára stb.

A paktum aláírásáig kudarcha fuladt reformkísérletek minden valaminek való szakember számára egyértelművé tették (vagy kellett volna tenniük), hogy sem a régi oktatási törvény, sem az eddig alkalmazott politikai gyakorlat nem alkalmas arra, hogy az oktatásügyben egy jól átgondolt és megtervezett reformot következetesen véghez lehessen vinni. Szinte magától értetődővé vált tehát, hogy szükség van egy olyan új oktatási törvényre, mely megfelelő keretet biztosít a reformhoz, egy korszerű, az Európai Unió szintjéhez felzárkózni tudó oktatási rendszer kiépítéséhez.

Az ötlet megfogant, de a politikai konjunktúra és széljárás hatására a régi reflexek és beidegződések ismét működni kezdtek, így – paktummal és aláírással vállalt kötelezettség ide, vagy oda – a törvény megszületése igencsak megkésett. A „szülés” sem volt azonban egyszerű, mivel a parlamentben lefolytatott hosszas és sokszor elvtelen

politikai csatározások következtében a törvény addig vajúdott, hogy végül csak „császármetszéssel”, azaz kormány általi felelősségvállalással születhetett meg. Még nagyobb gond, hogy a törvény hatályba lépésétől napjainkig terjedő időszakot mindennek lehetne nevezni, csak „boldog gyerekkornak” nem, ugyanis folyamatosan azt kell tapasztalnunk, hogy – legalábbis a megnyilatkozások szintjén – mindenki egyetért ugyan az új törvény meglétének szükségességével, mégis mintha mindent elkövetnének, hogy kompromittálják, hogy sikeres alkalmazását késleltessék, mi több, lehetetlenné tegyék.

A továbbiakban felsorolt észrevételek, megjegyzések mind-mind alátámasztani látszanak előbbi feltevésemet, és egészen biztos vagyok benne, hogy hasonló gondolatok, kérdések nagyon sok pedagógus kollégámban (és nem csak) megfogalmazódtak.

Román nyelv oktatása – marad minden a régiiben?

Érthetetlen például, hogy a törvényben jelzett, az alkalmazást lehetővé tevő mintegy 150 jogszabály (rendelet, metodológia, kormányhatározat stb.) miért nem készült az előírt 8 hónap alatt. Hogy van az, hogy még az idei 5. osztályosok is a régi tantervek és programok alapján

tanulnak annak ellenére, hogy a törvény szerint már a 2011–2012-es korosztálynak is az új curriculum alapján kellett volna folytatnia a tanulmányait, minekután nekik az ötéves általános iskolai ciklust kell végigjárniuk. Számunkra az új tantervek és programok késése azért is fájó, mert így nem lehet érvényt szerezni többek közt a törvény ama rendelkezésének sem, miszerint a román nyelvet az adott kisebbség számára kidolgozott sajátos tanterv szerint kell tanítani. Ez egyben azt is jelenti, hogy a gyermekeinknek a továbbiakban sem adatik meg annak a lehetősége, hogy az országos felméréseken, záróvizsgákon ebből a tantárgyból külön tételek és értékelési rendszer

alapján vizsgázzanak. Önkéntelenül is adódik a feltételezés: lehet, hogy bizonyos körökben ez a cél! Meggátolni minden olyan rendelkezés érvénybe léptetését, ami kiküszöbölne a magyar nyelven folyó oktatás negatív diszkriminációját, akár az egész törvény feláldozásával.

Káosz az előkészítő osztályok kapcsán

Egyszerűen felfoghatatlan és megdöbbentő az a cirkusz is, amit a szaktárca és a politikum – a média néhány képviselőjének hathatós közreműködésével – rendezett a 2012/2013-as tanévre való beiratkozások kapcsán. Az esélyegyenlőség, transzparencia és hasonló lözungok

„A törvény hatályba lépésétől napjainkig terjedő időszakot mindennek lehetne nevezni, csak »boldog gyerekkornak« nem, ugyanis folyamatosan azt kell tapasztalnunk, hogy – legalábbis a megnyilatkozások szintjén – mindenki egyetért ugyan az új törvény meglétének szükségességével, mégis mintha mindent elkövetnének, hogy kompromittálják.”

mögé bújva szó szerint a bolondját járatták szülők ezreivel. Példa nélküli az is, hogy az előkészítő osztályok beindításával összefüggésben kreált káoszt és bizonytalanságot mind a mai napig fenntartják. Mindezt olyan körülmények közt, hogy egyre többen belátják, a törvény eme rendelkezése is előremutató, mert valós lehetőséget teremt arra, hogy a hatodik életévét betöltő gyermek megfelelően ráhangolódjon az iskolai programra. Akik azt állítják, hogy ezt a szerepet eddig is megfelelően ellátta az óvoda előkészítő csoportja, vagy nem ismerik a valós helyzetet, vagy, ami még rosszabb, szándékosan félretájékoztatnak. Tudniuk kellene egyrészt, hogy az óvoda nem a kötelező oktatás része, minek következtében a szülőket nem lehet kényszeríteni, hogy óvodába járassák gyermeküket (falus környezetben, főleg hegyvidéken és télvíz idején nem is járnak), másrészt vidéki környezetben, de gyakran nagyvárosokban is, csak igen ritkán működtek az óvodákban külön felkészítő csoportok. Az esetek döntő többségében egyes korosztályú csoportokkal foglalkoztak az óvónők, ahol a legjobb szándék és akarat mellett sem tudhattak elég időt fordítani és megfelelő figyelmet szentelni az iskolára való előkészítésre.

Érettségi és szerecsenmosdatás

Újabb vihart kavart az idei érettségi is, melynek kapcsán az a bizonyos állatorvosi ló jut az eszembe, hiszen az utóbbi két év vizsgáit elemezve kimutatható oktatási rendszerünk minden rákfénje. Elképesztő, hogy milyen vélemények, magyarázkodások, értelmezések születtek a katasztrofális eredmények láttán. A szerecsenmosdatás azonban már nem járhatott sikerrel, mert a napnál is világosabb, hogy az alulfinanszírozott oktatási rendszerünk, a diktatúrából átmentett centralizált struktúrával és a bürokrácia útvesztőiben rejtőző korrupció, klientúraépítés lehetőségével képtelen jobb eredményeket produkálni. A sokat emlegetett videokamerás megfigyelés nem tett egyebet, mint Andersen meséjében az a kislány, aki elkiáltotta magát – a királynak nincs is ruhája, „a király meztelen”, azaz lerántva a leplet, rámutatott a romániai oktatás valós állapotára. Mindezek ellenére az éppen regnáló miniszter nem az okok megszüntetésén fáradozik, hanem semmibe véve a tanügyi törvény rendelkezéseit – és minden más írott vagy íratlan szabályt is – már ebben a tanévben új érettségi vizsgarendszert akar bevezetni.

A fiatal pedagógusok elrettentése

Végezetül még egy igen releváns példa arra, hogyan lehet utószabályozással tönkretenni egy jó törvényt

kezdeményezését. A pedagógusi pályára való belépés és a pályán való megmaradás lehetőségéről van szó. Az a többször is módosított minisztériumi rendelet, amelynek alapján az idei úgynevezett kádermozgást lerendezték, homlokegyenest ellentmond az eredeti

törvény rendelkezéseinek és szellemiségének egyaránt. A sürgősségi kormányrendeletekkel eszközölt változtatások mindegyike a régi, központi felügyeletű és irányítású, centralizált, a klientúrára épülő rendszer visszaállítását célozta meg. Ennek köszönhetően alakult ki az a hosszas (májustól szeptember végéig) elhúzódó bonyolult és kaotikus folyamat, melyhez hasonló 35 éves pályafutásom alatt még nem tapasztaltam. Az a több mint négy hónapig tartó hercehurca, amit mindenekelőtt fiatal pályakezdő kollégáimnak kellett elszenvedniük – túl az idegi megpróbáltatásokon és anyagi teherviselésen – az emberi méltóság elfogadhatatlan megalázása. Sok

mindenre jó lehetett ez egyeseknek, de egyre biztosan nem: arra, hogy vonzóvá tegye fiatalok számára e pályát, ne adj’ isten meg is tartsa rajta őket. Sajnos az oktatási törvényünk alkalmazási folyamatában még jó néhány hasonló példát lehetne felhozni, a meghozott vagy éppenséggel meg nem hozott intézkedések vonatkozásában. Meggyőződésem, hogy e tendencia további folytatása vagy a felismerhetetlenségig átszabja az oktatási törvényt, vagy sírba viszi azt. Számomra a legnagyobb gondot az jelenti, hogy mindkét esetben visszarendeződés következhet be, jelentősen sérülhetnek az anyanyelvű oktatásunk kinkeservesen kiharcolt jogai.

Cui prodest?

Már csak két kérdésre kellene választ adni. Cui prodest, azaz kinek/kiknek használ mindez? Gondolom, mindazon nagyhangú ügyeskedőknek, akik szeretnek a zavarosban halászni, akik az oktatásért nem tenni, dolgozni, csak abból a lehető legtöbb hasznot húzni akarnak. Hogy miért hallgatnak a kárvallottak, a társadalom döntő többségét alkotó, becsületesen élő és dolgozó emberek, mindenekelőtt a pedagógusok? Nos, számomra ez talány, annál is inkább, mert napjainkban egyre pregnánsabban nyilvánul meg a Szent-Györgyi-szentencia: „olyan lesz a jövő, mint amilyen a ma iskolája”, és ezt a múltat vonatkoztatni ugyanolyan érvénnyel lehet: olyan a jelenünk, mint amilyen a tegnapi iskolája volt.

LAKATOS ANDRÁS

Románnyelv-tábort tartottak 6–11. osztályos diákoknak Gyergyóalfaluban

„Három nap alatt többet tanultam, mint négy év alatt”

Románnyelv-tábort tartottak nem sokkal iskolakezdés után Gyergyóalfaluban. A háromnapos intenzív nyelvoktatás ötletgazdája az Antropocentrum Kulturális Egyesület, a Kimenő Összművészeti Diákfesztivál kezdeményezője volt. A célcsoport ezúttal a gyergyóalfalvi 6–11. osztályos korosztály, az oktató a kétnyelvű, a magyar és román nyelvet egyaránt anyanyelvi szinten ismerő Csíki Zoltán volt.

„Az idei érettségi tapasztalatai és az a felismerés késztetett a tábor megszervezésére, hogy sok székelyföldi gyerek tizenkettedikes korára sem tud megszólalni románul” – jelentette ki a Magyar Közoktatás kérdésére Farkas Wellmann Endre (portrékon), az Antropocentrum Kulturális Egyesület elnöke.

Mint ismeretes, a gyergyóalfalvi Sövény Elek Iskolaközpont volt egyike azon iskolának Hargita megyében, ahol a 2012-es érettségien egyetlen diáknak sem sikerült román nyelvből a vizsgája. Farkas Wellmann úgy véli, hogy a magyar nyelvi környezet is az oka a sikertelenségnek, mint mondta:

„ennek bizonyossága, hogy ott, ahol a gyerekeknek van lehetősége találkozni az élő román nyelvvel, sikeresebb a nyelvtanulási folyamat. Az iskolai oktatás nem a beszélt nyelv elsajátítását célozza, hanem ismereteket közöl és kérdéseket aligha fejlesztenek” – véli az elnök, aki nem tartja helyesnek, hogy a román nyelvet a magyar gyerekek is a román anyanyelvűek követelményei szerint tanulják. Az intenzív, nappali „bejárós” tábor résztvevői egyébként 6–11-es gyergyóalfalvi diákok voltak, akik 16 órás munkaprogrammal – pénteken délután, szombaton majdnem egész nap és vasárnap délelőtt – gyakorolhatták a román nyelvet. „Oktatónk, Csíki Zoltán – aki a kétnyelvűek szerencsés helyzetében van, vagyis a magyar és a román nyelv is anyanyelvének mondható – a román nyelv beszélt változatára koncentrált úgy, hogy a hangsúlyt a személyes gyakorlásra fektette” – részletezte Farkas Wellmann. Elmondta, hogy a fiatal, dinamikus pedagógus nagyon jól megtalálta a hangot a gyerekekkel, az órák baráti hangvétele, felszabadult légköre is hozzájárult a résztvevők motiválásához.

„A három nap alatt talán többet tanultam, mint az elmúlt négy évben, a suliban, ha bemagoltuk az anyagot, az is elégséges volt, de itt a gyakorlaton, a kreativitáson volt a hangsúly” – összegezte tapasztalatait Birtalan Adrienn 9. osztályos diák, kifejtve, hogy mindig az volt a gondja, hogy nem tudta, a kötőszavakat mikor és hogyan kell használni és az összetett igeidők képzésében is voltak hiányosságai. Mint kifejtette, rengeteg segítséget kapott, sok apróság a

helyére került, így többek közt arra is rájött, hogy a nemek kérdése sem bonyolult a román nyelvben. A diáklány szerint érdekes, izgalmas órákon vehettek részt, a beszélgetések során önbizalmat szerzett, s most már meg mer szólalni, akkor is, ha nyelvtanilag nem feltétlenül helyesen fogalmazza meg mondanivalóját.

A szervezők szemszögéből visszaigazolódt, hogy szükséges és hasznos próbálkozás volt a tábor, ugyanis eddig csak pozitív visszajelzések érkeztek. „Sőt, úgy néz ki, hogy

• A SZERZŐ FELVÉTELE

• „Ott, ahol a gyerekeknek van lehetősége találkozni az élő román nyelvvel, sikeresebb a nyelvtanulási folyamat.”

hosszú távon a polgármesteri hivatal is fel fogja karolni a kezdeményezést” – fogalmazott Farkas Wellmann Endre, aki abban bíz, hogy idővel támogatói is lesznek a programnak, hiszen gyerekeink jövőjéről van szó, nemcsak az érettségi tekintetében, hanem az életben való eligazodás szempontjából is.

JÁNOSSY ALÍZ

Kozmutza Flóra nevét vette fel

Románia egyetlen magyar tannyelvű hallássérültiskolája

Anyanyelvük a jelnyelv

Több éves törekvés eredménye, hogy szeptember 24-én a mindeddig Hallássérültek 2-es számú Iskolájaként ismert kolozsvári intézmény immár hivatalosan is leleplezte a táblát, amely új nevét hirdeti: Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Iskolája. A Fellelgyáron található iskola – amely Románia egyetlen magyar tannyelvű, ilyen jellegű tanintézet – számára különösen fontosnak bizonyult a névváltás, hiszen évek óta szerették volna elérni, hogy már a megnevezés egyértelműsítse: magyar tanintézményről van szó.

A tanintézet több szállal is kötődik a Kozmutza névhez és családhoz. Elsősorban persze az egyik legjelesebb magyar gyógypedagógus munkássága mutatja az irányt, hiszen – amint azt Kiss Csilla igazgató elmondta – Kozmutza

ként azért is bekerült a magyar köztudatba, mert Illyés Gyula felesége, korábban pedig József Attila műzsája volt.) Magyarországon legalább öt iskola viseli a nevét, de ugyancsak róla nevezték el azt az alapítványt is, amely háttérintézményként segíti és támogatja a kolozsvári iskola munkáját. Természetesen nem elhanyagolható a Kolozsvárhoz való kötődés sem, hiszen az intézet abban a fellelgyári épületben kapott otthont, amelyet a gyógypedagógus nagybátyja, dr. Kozmutza Kornél építtetett, és amely évtizedekig tudóstanatóriumként működött. A magyar hallássérült gyermekek 1957 óta tanulhatnak itt, az iskola azóta méltán tett szert országos elismertségre, lévén az egyetlen olyan állami intézmény, ahol díjmentesen, bentlakásos rendszerben oktatják, fejlesztik a speciális nevelési igényű gyermekeket: az utóbbi években autista és halmozottan sérült kicsinyeket is nevelnek.

Nagyobb energiabefektetés

Kiss Csilla gyógypedagógus az idei tanévtől tölti be az igazgatói tisztséget, de 1994 óta tevékenykedik az intézményben. Tanítói diplomával kezdte délutáni nevelőként, közben elvégezte a gyógypedagógiai főiskolát, majd menedzsmentből folytatott mesteri tanulmányokat. Az intézményvezetés sem áll távol tőle: tavaly már igazgatóként segítette Illyés Irén akkori igazgató munkáját. A hagyományok megőrzése mellett fontosnak tartja, hogy az intézmény lépést tudjon tartani a kor elvárásaival is. Gyógypedagógusként való pályakezdéséről így mesél:

– Már a legelején ráéreztem arra, hogy nekem való. Bár nagyon szerettem tanítani, a hagyományos oktatásban okos, ügyes gyerekeim voltak, olyan erős osztályban, hogy a gyermekek fele már akkor tudott írni-olvasni, ahogy elkezdte az első osztályt, így ott sokkal könnyebb

dolgom volt. Itt azonban sokkal nagyobb energiabefektetéssel és hosszabb idő alatt lehetett eredményt felmutatni, de az az icipici eredmény is az én munkámat tükrözte, és sokkal büszkébb voltam arra az eredményre, amit a halmozottan sérült osztállyal elértem. Véletlenszerű döntés folytán kerültem ide, csak hogy utána már nagyon határozottan tudtam, hogy hallássérültekkel szeretnék foglalkozni, és nem térek vissza a hagyományos tanügybe.

Hallássérültek, halmozottan sérültek, autisták

Az idei tanévben az intézetnek összesen 103 diákja van, óvodástól a tizedikes korosztályig. A gyermekek mintegy fele hallássérült, a másik fele pedig halmozottan sérült és autista. Ők külön csoportokban, osztályokban tanulnak, és a bentlakásban is külön helyiségekben laknak, bár a hálósobákban az értelmi fogyatékkal élők közül a nagyobbacskaakat, ügyesebbeket időnként be lehet költöztetni a hallássérültek mellé, mert néhányan közülük megtanultak jelelni, és egészen jól szocializálódtak velük. Az ingatlan alapota általánosságban jónak nevezhető, de persze folyamatosan szükség van javításokra, felújító munkálatokra. Az igazgató elmondta: mivel a talaj mozog az épület alatt, minden évben javítgatják a kisebb sérüléseket, de nagyobb beruházásokat is terveznek. „A 2001-ben átadott bentlakásunk elég új és modern, de ott is adódnak időnként munkálatok. A harmadik épületünk azonban – ahol a rajzterem és a kerámiaműhely működik – nagyon rossz állapotban van: strukturális munkálatokra van szükség. Minél jobb körülményeket kell teremtenünk, hiszen szeretnénk további szakműhelyeket is kialakítani. Ezek a tevékenységek nagyon fontosak, mert a hallássérülteknek a vizuális képességeik

Fotók • ROHONYI D. IVÁN

- Kiss Csilla: „nagyon határozottan tudtam, hogy hallássérültekkel szeretnék foglalkozni, és nem térek vissza a hagyományos tanügybe.”

Flóra közvetlen munkatársa és egyetemi kollégája volt Bárczi Gusztáv hírneves gyógypedagógusnak (1898–1964), gyógypedagógusként és pszichológusként tevékenyen is sokat foglalkozott hallássérültekkel, szorgalmazva szakintézmények létrejöttét. (Az 1905–1995 között élt Kozmutza Flóra neve egyéb-

fejleszthetők a legjobban – emelte ki az igazgató. A tanulók 80 százaléka bentlakó, sokan csak vakációra mennek haza, mert nagyon messziről, akár 300 kilométerről is jönnek – pl. csángó falukból érkeznek gyermekek, de jönnek Szatmár és Maros megyéből, Brassó környékéről és Gyergyóból is. A bentlakásban laknak, teljesen ingyenes ellátásban részesülnek az államtól, csak az utaztatásuk költségét kell a szülőknek állniuk. Délelőtt az osztályokban folyik az oktatás, délután pedig a nevelőtanárral tanulnak együtt, a kisebb osztályok 4-ig, a 7–8. osztályosok akár 6 óráig is. Tanulás után a nevelőfelügyelők, a pedagógusok felügyelnek rájuk, különféle tevékenységet szerveznek nekik, és a vacsoránál, lefekvésnél is ők segítenek. Vannak éjszakai felügyelők, akik éjjel vigyáznak rájuk, hétvégén pedig a pedagógusok és a szolgálatos tanár szerveznek együtt különféle programokat számukra, de az iskola is odafigyel arra, hogy a gyerekek ne unatkozzanak. Gyakran ellátogatnak az intézménybe például a debreceni Siketmisszió önkéntesei, akik játszóházakat szerveznek a gyermekek, érdekes játékokkal, vetélkedőkkel.

Hogyan lehet tanítani a román nyelvet?

A hallássérültek nyolc osztályt végezhetnek el az iskolában, a halmozottan sérültek pedig tizedikig maradhatnak. Továbbtanulás szempontjából a hallássérültek főként szakiskolákba mennek, közkedvelt körökben a cukrász, a fodrász és az asztalos szakma. Az igazgatónő elmeséli: az egyik tanítványuk próbálkozott a hallássérült líceumban is, de nem tudott beilleszkedni, így végül egy másik város másik iskolájába került. Most ismét van egy kislány, aki a szakiskolából, ahol kitanulta a fodrászmesterséget, kérte felvételét a hallássérült líceumba, hogy érettségi diplomát is szerezzon. Bízna benne, hogy boldogulni fog, mivel ő jobban beszél románul, és vannak előzetes szakiskolás tapasztalatai is. Mások Magyarországon tanulhatnak tovább, ott nem kell a román nyelvvel megküzdeni. Magától adódik a kérdés: hogyan lehet román nyelvet tanítani olyan sérült gyermekeknek, akik gyakorlatilag a saját anyanyelvükkel is birkóznak? „Nagyon nehezen. Idegen nyelvként – mondja Kiss Csilla. – A hallássérült családból származó gyermekek anyanyelve tulajdonképpen a jelnyelv, így ők gyakorlatilag már a magyart második nyelvként tanulják. Aztán bejön harmadik

osztályban a román, negyediktől pedig az angol. Romániában a korai fejlesztés még gyerekcipőben jár. Ez sajnos nem rajtunk múlik, mi nyitottak lennénk, és szeretnénk ezt a fajta szolgáltatást, ellátást is biztosítani, az orvosi ellátásban azonban még nem vált rendszeressé, hogy a néhány hónapos csecsemőket korai fejlesztésre irányítsák. Ezért a hallássérült gyerekek később jutnak el szakemberhez, amikor már egyre nehezebben tanulják a nyelvet. Minél korábban kerülnek hozzánk, annál jobb, mert nyelvi fejlesztés szempontjából szenzitív periódusban sokkal jobban fejleszthetők a nyelvi kompetenciáik – foglalta össze a szakember. Fontosnak tartja ugyanakkor, hogy minden speciális nevelési igényű gyermek megfelelő oktatásban részesüljön, és ebben meg kell különböztetni az enyhébben vagy súlyosabban

mert a sok tanárhoz nehezebb alkalmazkodni, és ezt a speciális nevelési igényű gyermekek sokkal jobban megérik – részletezte a szakember.

Esély az önálló boldogulásra

Mint kifejtette, sok elemi osztályuk indul kis létszámmal, aztán ötödiktől felduzzad, mert bekerülnek az olyan gyermekek, akik integrált oktatásban tanultak kisebb osztályokban, de a szülő rájön, hogy csak értelmetlenül kínozza a gyereket, aki nem is érzi jól magát, nem is tud megfelelni a követelményeknek, és még diplomát se szerez. „Bár mi nem nevezzük magunkat inkluzív iskolának, megpróbálunk egyre többféle sajátos nevelési igényű gyermeknek speciális ellátást biztosítani. És hozzánk tartoznak azok az utazó tanárok – segítő pedagógusok, akik a város különböző iskoláiban a saját

• „A hallássérült családból származó gyermekek anyanyelve tulajdonképpen a jelnyelv, így ők gyakorlatilag már a magyart második nyelvként tanulják.”

sérült eseteket. „Úgy gondolom, az enyhébb sérültek számára nagyon hasznos az integráció, úgy, ahogyan az például a Báthory Líceumban is működik. A súlyosan hallássérült gyermekek számára a speciális módszerekkel, speciális osztályokban, külön intézményekben történő oktatás a legjobb, mert itt megfelelő szakemberek, eszközök állnak rendelkezésre. Bár a program azt kéri, hogy a normál tanterv szerint próbáljunk haladni a gyermekekkel, ezt természetesen adaptáljuk a körülményekhez. Egy súlyosan hallássérült gyermek nem bírja a normál programot hagyományos osztályban. Nagyothallóknál ez nagyon nagy erőfeszítéssel működhet, segítő pedagógussal, logopédussal. Nagyon sokszor megtörténik azonban, hogy negyedik osztályig a tanító nénivel még megy valahogy, ötödiktől azonban változik a helyzet,

tos nevelési igényű, integrált oktatásban részesülő gyermekeknek segítenek. Azon kívül felmérésre, tanácsadásra is nagyon sokan járnak fel hozzánk” – összegezte az igazgató. Az iskola tehát megteszi azt, amit intézményes keretek között megtehet azért, hogy ezek a gyermekek esélyt kapjanak az életre, az önálló boldogulásra. A többi – sok esetben – már a szülők anyagi helyzetén múlik, hiszen ezek a családok többnyire nehéz körülmények között élnek, és sokan nem tudják megengedni maguknak a magyarországi további tanítást. Ennek megoldása azonban már egy másik intézmény vagy akár állami szerv hatáskörébe tartozhatna.

SÁNDOR BOGLÁRKA

„Azt mondják, még kicsik vagyunk, de a fiúk között vannak, akik nagyon erősek”

A sepsiszentgyörgyi Váradi József Általános Iskola step by step előkészítő osztályosait kérdeztük arról, milyennek tűnik számukra az iskola.

Bicsok Anett

Szeretem az iskolában. Leginkább azt, hogy gyurmázunk, vízfestékezünk. Nincs is olyan része, amit nem szeretek, még az sem gond egyáltalán, hogy egyedül kell feljönni az osztályba, vagy elvenni az ebédet, mert már ilyen nagyok vagyunk. A kisöcsém óvodás, nem szokta megkérdezni tőlem, hogy milyen volt az iskolában, vagy hogy telt. Anya kérdezi mindig, hogy megettem-e a tízórait és megoldottam-e a feladatokat.

Szabó Róbert

Egy kicsivel jobb volt az óvodában, mert sokkal-sokkal többet játszottunk. És az óvodában több barátom volt. De itt is szeretem, az a jó, hogy adnak dobozban tejet. És szeretem, amikor lemegyünk az udvarra. Reggel mindig megvárom a kapuban a barátomat és együtt jövünk fel az osztályba.

Fábán Frigyes Gellért

Egy kicsit izgultam, amikor kiderült, hogy nagycsoport után én már megyek iskolába. De tudtam, hogy jó lesz, mert a testvérem már járt iskolába, és mondta, hogy jó lesz. A testvérem ötödikes, ő sokat tanul otthon, de nekem nem kell tanulnom, mi inkább játszunk. Otthon elmesélem, hogy megeszem az ebédet az iskolában, mert ha nem, többet nem fizetjük. Mindig elmondom otthon, hogy megettem az ebédet, és hogy ma is jól telt az iskolában.

Farkas Botond

Semmit nem hoznék át az óvodából az iskolába, itt minden van. Nem is olyan az iskola, mint ahogy gondoltam. Én azt hittem, más függönyök lesznek. Szeretek tanulni, a kedvencem, amikor mondókákat tanulunk. És nincs házi feladat, én otthon csak rajzolni szoktam tanulásból.

Kovács Zsófi

Jó az iskola, szeretek rajzolni és tanulni. Az a legjobb, amikor a tancik mesélnek, az nagyon érdekes, és sokszor vicces. Itt kevesebbet játszunk, mint az óvodában, és többet tanulunk. Néha olyan, mint az óvoda, néha meg olyan, mint az iskola. Jó, hogy nincs dadanéní, de az oviban akkor rajzoltam, amikor akartam, itt meg nem.

Vítályos Anna

Úgy gondoltam, hogy itt kevesebb játék lesz, és sokat fogunk matekozni meg gyurmázni. De valójában kevesebbet gyurmázunk, mint ahogy gondoltam. Szeretek az udvaron futkározni, és jó, amikor festünk. Vannak tiltott helyek, oda nem megyek soha, sőt mondom a többieknek is, hogy ne menjenek oda. Otthon nincsenek tiltott helyek.

Dézsi Rebeka

Szeretek iskolába járni, szeretek a többi gyerekkel játszani, és a tancikat is szeretem. Vártam már, hogy jöhessek iskolába, legyek nagylány.

Bedő Anna

Rajzolni szeretek a leginkább az iskolában. Szép őszi leveleket és fákat szoktam rajzolni. Néha matekozunk is. Előveszünk egy kicsi zöld füzetkét, és abban elfordítunk egy lapot, majd a tancik elmondják, mit kell megoldani. Általában össze kell kötni valamiket. Ez nagyon jó, nem is gondoltam, hogy szeretek matekozni.

Barabás Sámuel

Nincs semmi, amit nem szeretek az iskolában. Itt soha nem unatkozom. Annyi barátom van, hogy fel sem tudom sorolni. A legjobban mégis játszani szeretek, és jó, hogy az iskolában sokat lehet játszani.

Kernászt Sára

A testvérem mesélte, hogy jó az iskolában. Aztán, mikor én is jöhettam, büszke voltam, hogy már én is iskolás vagyok. A legjobban azt szeretem az iskolában, hogy nem kell aludni, mint az óvodában. Reggel a legjobban, olyankor megnézzük a reggeli üzenetet. A tanci előveszi a lapot, és mindig van valami rárajzolva: például egy fül, hogy halljuk meg, amit mondanak és egy száj, hogy beszéljünk, amikor kérdeznek.

Nagy Lázár Kadosa

Még nem tudom pontosan, milyen az iskola. Azt mondják, jó, de én nem tudom még. Azt tudom, hogy nagyon szeretem itt. Szeretem a szünetet, szeretek rajzolni. Nem szeretnék visszamenni az óvodába.

Lázár Lilla Emőke

Szeretem, mert sok mindent lehet csinálni. Néha lemegyünk szünetben, én nem mindig akarok lemenni, mert éppen akkor megyünk, mikor én akarok rajzolni. Aztán mondják, hogy jól van, akkor rajzoljak lenn. Megoldjuk. Azt mondják, még kicsik vagyunk, de a fiúk között vannak, akik nagyon erősek. Az is jó, hogy csomagolnak tízórait, bár a sárga körtét nem szeretem.

Bálint Edina

Nem gondoltam, hogy ennyire kedvesek lesznek a tancik. Szigorúak, de kedvesek. Csak akkor kíváncszom vissza az óvodába, ha megsértődöm valakire. Örülök, hogy itt maradunk délután négyig, akkor is szoktunk tanulni és sokat játszunk.

Urbán Dani

Itt kedvesebben bánnak velem, mint az óvodában. Szeretnék végre többet matekozni, mert imádom a számokat. Kivonni még nem tudok, de az összeadás már nagyon jól megy. És tudom már a fél szorzótáblát. Nem bánnám, ha ennél többet tanulnánk, én nagyon szeretek tanulni.

Csiszér Emese

Nem olyan az iskola, mint amilyennek elképzeltem. Azt hittem, nagyon sokat fogunk tanulni, és rossz lesz, pedig nagyon jó. Például nem is gondoltam, hogy tévén is fogunk, pedig szoktunk. És sokat játszunk. Nekem még a tanulás tetszik, nem nehéz és érdekes.

Soós Tas

Sokat tanulunk, de szeretem. Még angolul is tanulunk, az óvodában nem tanultunk angolul. Románul az óvodában is tanulunk, és itt is van románóra. Meg vallásóránk is van. Nekem az iskolából Hajnika tanci tetszik a legjobban.

Téglás Eszter

Szeretem az iskolát, játszani, rajzolni és tanulni lehet. Már amikor készültem iskolába, anya mondta, hogy itt jó lesz. Örültem, hogy jöhetek iskolába, már nem vagyok óvodás. Azt hittem, többet fogunk tanulni, én szeretek románt is tanulni, az is nagyon jó.

Suciu Ervin

Az iskolában semmi sem nehéz. Én a legjobban tanulni szeretek, alig várom, hogy megtanuljak mindent és elvégezzem az iskolát. Szeretném, ha tudnék már írni, olvasni és számolni. Egy kicsit hiányzik az óvoda, mert ott mindenkit ismertem, mindenki a barátom volt. De itt is jó, mert a szünetben focizunk.

Bagoly Ágota

Tetszik, hogy sokat játszunk, színezzünk és feladatokat oldunk meg. Azt hittem, hogy padok vannak az iskolában, és onnan nem szabad felállni, de nekünk vannak mesepárnáink, és arra is ülhetünk. Én már a vakációban bejártam, hoztunk színes ceruzákat, papírokat és nagyon meglepődtem, hogy mégsincsnek padok. Nagyon jó így. Már amikor kezdődött az iskola, tudtam, hogy nagyon jó lesz.

Karácsony Nimród

Az iskola más, mint az óvoda, például többet tanulunk és kevesebbet játszunk. És van szünet, amikor lemegyünk az udvarra. Nem nehéz az iskolában, nem baj, hogy tanulunk. De néha elfáradok. Akkor aztán játszunk.

Szócs Ági

Úgy gondoltam, hogy jó az iskola, és jó is. Azért nem vártam annyira az iskolát, mert az óvodában is nagyon jó volt, de ott nem szerettem aludni. Az iskola hasonlít az óvodára, mert itt is sokat játszunk, de jobb, mert itt nem kell aludni.

BIRÓ BLANKA

• Avatásra vár az új kollégium

• Hány alsószoknya is van rajtam?

• Készül az ünnepi ebéd

Felavatták a kalotaszentkirályi Ady Endre

Iskolapéllda – két é

„Közérzetileg, gazdaságilag tulajdonképpen Kalotaszegen sem jobb a feltételek, mint Erdély más régióiban, de Kalotaszeg mégis képes volt a maga erejéből jövőt tervezni. Példaértékű az optimizmus, ahogyan a helyi közösség Lakatos András iskolaigazgató vezetésével megálmodta és létrehozta a tanintézetet” – jelentette ki Markó Béla szenátor, az RMD SZ volt elnöke a kalotaszentkirályi Ady Endre Szórványkollégium bentlakásépületének avatóünnepségén szeptember közepén. Mint fogalmazott, Lakatos András iskolaigazgató volt a szórványkollégium megteremtésének „primus inter pares”, hiszen attól a pillanattól kezdve, hogy a tanintézet létrehozásának ötlete megfogant, egészen az ünnepélyes avatóig nehéz és nem ritkán rögös út vezetett, ennek ellenére mindvégig lelkesedéssel és kitartással hangolta össze, vezette a szerteágazó, sokak energiáját igénybe vevő munkát. Az 1990-ben elindított terv, hogy a környék magyar iskolásai számára korszerű bentlakásos iskolaközpontot létesítsenek, mostanra vált teljes egészében valóra: az erdélyi medence nyugati peremvidékének szórványközpontjában színvonalas anyanyelvű oktatásban részesítik a Kalotaszeg több mint tíz elnéptelenedő, vegyes lakosságú vagy többségében románok lakta településéről érkező magyar gyerekeket. Lakatos András iskolaigazgató, a terv megálmodója és fő kivitelezője úgy fogalmazott, a több mint három és fél évszázados múlta visszatekintő iskolát a

• A polgármester köszöntő beszéde

re Szórványkollégium bentlakásépületét

Évtizedes küzdelem

történelem a magyar nyelvű oktatás viszonylatában „végvár-szerepre” ítélte. Ahogyan azonban az elmúlt bő két évtized alatt lépésről lépésre és sokszor megannyi akadályt leküzdve sikerült felújítani, bővíteni és modernizálni az iskolát, valamint egymillió eurós beruházásból felépíteni az új szórványkollégium épületegyüttesét, iskolapéldája lehet annak, hogy mi mindent képes megvalósítani egy közösség összefogással, szívós, kitartó munkával. Az új bentlakás napfényes, szépen berendezett szobákkal várja a gyerekeket, 44 bentlakó diák kezdheti itt ma a tanévet. Lakatos András köszönetet mondott és dicsérő oklevelet nyújtott át mindazoknak, akik az elmúlt húsz évben segítettek abban, hogy összesen 200 kalotaszegi gyerek tanulhasson magyar nyelven korszerű körülmények között. Így az RMDSZ, a Communitas Alapítvány, a román és magyar kormány, valamint vállalkozók, hazai, magyarországi és külföldi alapítványok, szervezetek, a helyi vezetőség, az egyház és a szülők is hozzájárultak ahhoz, hogy kellemes környezetben, elhivatott, szakképzett pedagógusok irányításával tanulhassanak a diákok. A két évtizedes küzdelem sikertörténetnek mondható, a tanintézetben jól felszerelt laboratóriumok, tornaterem, sportpálya, korszerű konyha, étkezdé, bentlakás, két iskolabusz várja a kalotaszegi gyerekeket.

KISS JUDIT

Fotók • FÜLÖP ZOLTÁN

• A Felszeg Gyöngye legfiatalabb táncosai

• Ebédhez térítve

• Tiszteletbeli öregdiák az iskoláról

Beszélgetés dr. Demény Piroskával, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem keretében működő Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet igazgatójával

„Megváltoztatható a tanulásról való gondolkodás”

– Az új oktatási törvény lehetővé tette az egyetem berkein belüli intézetbe szerveződést, ami kétségtelenül előnyökkel jár a Babeş–Bolyai Tudományegyetem magyar tagozatának oktatói – és hallgatói – számára is. Az ön által igazgatott Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet is ezen lehetőség nyomán alakult két évvel ezelőtt...

– Az új tanügyi törvény és az új egyetemi charta értelmében a Pszichológia és Neveléstudományok Karának égisze alatt 2010 októberében létesült a Pedagógia és Alkalmazott

– Az eltelt idő alatt sok minden történhetett, a sajtó is több ízben tudósított az intézet által szervezett programokról.

– Az eltelt idő az önállósodás és az útkeresés éve a PADI életében. A Pszichológia és Neveléstudományok Kar épületében kezdtük működésünket, majd a múlt tanévben az Unitárius Egyház fogadott be, biztosított olyan otthonos légkört és termeket számunkra, ahol öröm volt dolgozni. Ebben a tanévben újra költözött az intézetünk: most már egyetemi épületben, a Kémia Karon folytatjuk tevékenységünket. A PADI kiemelt feladatának tartja a hallgatókkal és a képzésben közreműködő szakemberekkel való intenzív kommunikációt és együttműködést. Arra törekszik, hogy támogassa a szakmát magas színvonalon művelő pedagógusok, intézmények, műhelyek minél több szálú bekapcsolódását az egyetemi hallgatók szakmára való előkészítésébe. Hallgatóink számára próbáljuk megteremteni az önálló (egyéni vagy kiscsoportos) alkotó, produktív tevékenység feltételeit. Itt például a szakkollégiumi tevékenységekre gondolok. A PADI keretein belül két szakkollégium is működik: egyik a tanárképzős hallgatók számára Kovács Zoltán kollégám által létrehozott, több éve működő, a KMEI által is támogatott Alkalmazott Didaktika Szakkollégium, a másik a tanítóképzősök részére – diákkezdemenyezésre – a tavaly beindított Gáspár János Szakkollégium. A Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet 2011-ben megalapította saját egyesületét, a Doceo Egyesületet, melynek elsődleges célja az intézetben folyó oktató-nevelő és kutatómunka támogatása, pályázatok lehívása, a hallgatói önkormányzat tevékenységeinek támogatása. A PADI 2011-ben beindított internetes pedagógiai, módszertani szakfolyóiratának, a *PedActa*nak elsődleges célkitűzése szakmai fórumot teremteni az egyetemi oktatók, kutatók és pedagógusok számára. Az Intézet elmélyült szakmai kapcsolatokat ápol több hazai és külföldi kutatóhellyel, felső- és közoktatási intézménnyel. Az egymásrafigyelés, a szakmai dialógus biztosításának szándékával szervezzük minden évben Nemzetközi Neveléstudományi Konferenciánkat. A rendezvény alapvető célja, hogy a pedagógusok megismerhessék egymás eredményeit, az óvó-, tanító- és tanárképzésben tevékenykedő hazai és külföldi szakemberek megvitathassák az aktuális problémákat, a jövő kihívásait. A köz-, illetve felsőoktatásban tevékenykedő pedagógusokon túl a konferenciasorozat nyitott a pályájukra készülő fiatalok előtt, akik minden alkalommal szép számban vállaltak aktív résztvételt a programokban. A PADI tagjai aktívan részt vesznek az oktatást támogató kiadványok szerkesztésében, nyomdai előkészítésében. E kiadványok között kiemelkedő helye van annak a kezdeményezésnek, amely *Gyakorlatközelben* címmel sorozatot indított útjára, s célja a közoktatásban és felsőoktatásban dolgozó szakemberek együttműködésének szorosabbá tétele, s általa a közoktatás színvonalának emelése, a mindennapi pedagógiai gyakorlatban alkalmazható korszerű stratégiák, módszerek ismertetése jegyében. A sorozatnak eddig két kötete jelent meg, az Ábel Kiadó gondozásában: *A projektmódszer óvodai alkalmazásai* és

A SZERZŐ FELVÉTELE

• **Demény Piroka:** „Több olyan alternatív módszert és technikát kell csomagolnunk, amelyek segítenek az eredményes tanulás biztosításában.”

Didaktika Intézet (PADI) – a Természettudományok és Humán Tudományok Módszertana Tanszék, valamint az Óvodai és elemi oktatás pedagógiája szak tagozatainak egyesítésével. Intézetünkhöz négy – az udvarhelyi, kézdívsárhelyi, marosvásárhelyi, szatmári – kihelyezett tagozat 26 főállású egyetemi oktatója tartozik. A kihelyezett tagozatok eddigi vezetői az intézet vezető testületének, vezető tanácsának tagjaiként részt vesznek a döntéshozó testületben. A PADI keretében egyelőre alapképzés szintjén történik oktatás, fejlesztés és kutatás a neveléstudományok területén, de a közeljövőben a mesterképzéssel is szeretnénk kiegészíteni kínálatunkat. A PADI széles körű feladatokat vállal az óvodapedagógus és tanítóképzésben, az egyetemi tanárképzésben, valamint az akkreditált pedagógus-továbbképzésben. A pedagógiai tevékenységek elméleti alapozásával, módszertanával és gyakorlati alkalmazásának lehetőségeivel foglalkozunk.

Az iskola-előkészítés fortélyai címen, de már nyomdában van a harmadik kötet is, *Té mit választanál? Választott tantárgyak elemi osztályban* címen.

– A pedagógusok képzése minden társadalom számára meghatározó fontossággal bír, hiszen ez a réteg az, amelyik a következő nemzedéket neveli. Az erdélyi magyar tanerők számára talán még kicsit többet is kell csomagolni a tarisznyába...

– Szent-Györgyi Albert így gondolkodik az iskoláról: „Az iskola arra való, hogy az ember megtanuljon tanulni, hogy felébredjen tudásvágya, megismerje a jól végzett munka örömeit, megízlelje az alkotás izgalmát, megtanulja szeretni, amit csinál, és megtalálja azt a munkát, amit szeretni fog.” Az erdélyi magyar pedagógusok tarisznyájába olyan újszerű kompetenciákat helyeznénk, mint a partnerközpontú kommunikációs ügyesség, a konstruktív problémamegoldó képesség, a csapatmunka és magas fokú inter- és intraperszonális intelligencia. Több olyan alternatív módszert és technikát kell csomagolnunk, amelyek segítenek az eredményes tanulás biztosításában, és az „én-építő” élmény megtapasztalásában, a reálpozitív énkép alakításában, az önbecsülés kiépítésében. Az erdélyi pedagógus személyközpontú tanár legyen, aki bíz a fejlődésben, a gyerekeknek abban a képességében, hogy saját lehetőségeiket ki akarják teljesíteni.

– Miként látja a végzett pedagógusok elhelyezkedési esélyeit? Milyen visszajelzéseket kapnak a korábbi években végzett és közben a munka mezejére lépett egykori hallgatóiktól? Milyen tudással rendelkező fiatalokra van ma szükség?

– Véleményem szerint egyelőre nincsenek komolyabb gondok Romániában a pedagógusok elhelyezkedésével kapcsolatosan. Aki szakmailag felkészült, ügyes tanító, annak lehetősége van versenyvizsgával akár végleges állást is elfoglalni. Az ideai versenyvizsgán több hallgatónk jutott végleges kinevezéshez. A társadalmi megbecsülés hiányából adódóan az előző években a kiváló képességű hallgatók közül többen külföldön (a szakmában vagy rokon területen) helyezkedtek el, s ott is kitűnően megállták a helyüket. Az utóbbi évek nemzetközi gazdasági helyzetének „köszönhetően” azt tapasztalom, hogy a kiváló pedagógusi kompetenciával rendelkező hallgatók is inkább itthon vállalják a hivatásszerű munkát. Örömmel és szakmai igénykezettel nevelnek, tanítanak.

– A pedagógusok továbbképzése is fontos feladat, hiszen az egyre gyorsabb ütemben változó világ őket is folyamatos kihívások elé állítja, a minőségi oktatás pedig mindenkor elsőrendű követelmény. Milyen elveket követnek, amikor részükre hirdetnek meg tanfolyamokat?

– Felismert igény az intézményes tanulás-tanításnak, a tanítás kultúrájának a változtatása. A minden diák eredményes tanulására figyelő iskolává váláshoz iskolán belül sokat kell dolgoznia a tanári csapatnak. Ehhez először a nevelőtestületek együtt-tanulásának, tervezésének a kereteit kell kialakítani. A nevelőtestületeknek együtt kellene egy közös képet kialakítani arról, hogy mit értenek tanulás alatt, mit tekintenek a tanuló számára fontos tanulásnak, s ezt követően készítenének megfelelő stratégiai tervet annak érdekében, hogy miként is

„A minden diák eredményes tanulására figyelő iskolává váláshoz iskolán belül sokat kell dolgoznia a tanári csapatnak. Ehhez először a nevelőtestületek együtt-tanulásának, tervezésének a kereteit kell kialakítani.”

lehet mindezt a gyakorlatban az adott helyszínen együtt cselekedve megvalósítani. Ez nem volna más, mint értékdöntések meghozatala, egy tudatos iskolafejlesztési folyamat a tanulók eredményes tanulása érdekében. A pedagógus tanulást irányító munkáját szeretnénk átformálni azokkal a meghirdetett akkreditált továbbképzésekkel, amelyek a folyamatosan változó világ megismeréséhez új stratégiákat és módszereket kínálnak. Tanárkollégáink részére hirdettük meg az *Eduprof* nevű, 90 kreditpontos, három modulos továbbképzőnket, amelyben újabb tanulásszervezési és irányítási módszerekkel, számítógé-

pes technológiákkal és szakmódszertani tudományos eredményekkel ismerkedhetnek meg. Óvónők és tanítók számára 60 kredites, kétmodulos továbbképzést akkreditáltattunk, *Educatio* címen. A legújabb szakmai kihívásra a Bethlen Gábor Alap támogatásával újabb továbbképzést hirdettünk meg *Az előkészítő osztály pedagógiája* néven. Ezeken a képzéseken olyan módszerekkel támogatjuk a pedagógus munkáját, amelyek segítenek abban, hogy olyan helyzetbe hozzák a tanulókat, a csoportot, amelyben aktív részeseivé válnak a tanulási folyamatnak mint munkafo-

lyamatnak. Ebben az esetben a tanulók „belülre kerülnek”, és nem a pedagógus akar csak tanítani. A belülre kerülés megoldása fontosabb, mint a tananyag. Ha az iskola nem enged be falai közé „új” tanítási-tanulási stratégiákat, akkor a felnővekvő nemzedék tanulástól való elidegenedése, negatív tanulási viszonyulása állandósul.

– Intézményük fejlesztésében milyen stratégiát követnek? Melyek a jövőbeni terveik?

– Az intézet vezető testülete (igazgatótanácsa és oktatói munkacsoportjai) stratégiai kérdésnek tekinti az intézet és a szakterület más intézményei szakmai kapcsolatának építését, a képzés erősítését, fejlesztését, továbbá azt, hogy az oktatók a szakterület különféle eseményeinek aktív részesei legyenek (előadók, szakmai bizottsági tagok, csapatmunka-résztvevők stb.). A PADI oktatási tevékenységének jelentős hányadát az alapszintű és – reményeink szerint – a mesterszintű pedagógusképzés teszi majd ki a következő öt esztendőben. *Alternatív módszerek az óvodában és az elemi osztályokban* címen már tavaly beindítottuk a mesterképzés akkreditációs folyamatát. Abban reménykedünk, hogy a következő tanévvel kezdődőleg be is indulhat a mesterszintű képzés. Tevékenységi körünket újabb pedagógusképzési programok akkreditálásával szeretnénk kiegészíteni.

– Milyen módon „reklámozná” intézetüket a különféle képzési és továbbképzési programokra jelentkezők számára?

– A Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet a jövőbe vetett hitre épít: a holnap elhivatott pedagógusait vértézi fel a legjobb képességekkel. Művelt, kitűnő szakmai felkészültséggel rendelkező, nyitott és rugalmas oktatói munkacsoport vagyunk, akik örömmel tanítják azokat, akik a leglényegesebb „elem”, a gyermek nevelésére kaptak hivatást.

OSZVÁTH JUDIT

• Nagyszünetben a Szilágysomlyói katolikus templom tövében

• Figyelem matekórán

A szilágy Báthory István

A szörványvidéki kisváros, Szilágysomlyó magyar nyelvű tanintézte a Báthory István Általános Iskola. Az intézmény a nagy hagyományokkal rendelkező katolikus leányintézet helyén működik megalakulásától, 2005 szeptemberétől.

• Felújított iskolaudvaron zöldsarok és frissen ültetett kis

ysomlyói Általános Iskola

kezdve. Az iskola 238 diákját 18 pedagógus tanítja itt nap mint nap, hogy anyanyelvükön szerezhessenek ismereteket, illetve hogy mai elvárásoknak megfelelő tudásszintet sajátíthassanak el.

fák

• Biológiaóra az emberi agy rejtelseiről

• Mini naprendszer az osztály felett, így könnyebb megtanulni a bolygók neveit

FOTÓK: TÓTH ORSOLYA

• Tornaóra az új műfüves pályán

A mese szerepe a gyermeknevelésben

Készen kapott képek vagy olvasás?

„Egyéni fejlettségtől függően, de általában hároméves kor körül lehet felnőtt szemmel is mesének nevezhető mesét mondani gyerekeknek. Azt szoktam mondani, hogy intrauterin korban kezd el az anya mesélni, a gyerek az anya hangjával a méhben ismerkedik meg és ez hat szá-

is befolyásolja, hogy mennyire szereti meg a gyereke a mesét, ezzel együtt vannak születésüktől fogva irodalmi beállítottságú gyerekek, és egyértelműen a reáltudományok iránt vonzódó gyerekek, akik kevesebb, illetve másfajta mesét igényelnek” – fűzte hozzá.

Több népmesére, kevesebb számítógépezésre lenne szükség

„A tévében legtöbbször látható-hallható mesék esetében legfeljebb arról lehet szó, hogy bővítik a gyerek szókincsét, szellemes szófordulatokat tanulhatnak ezekből, de ennél többet biztosan nem jelent. A tévés mese ugyanis kész képeket kínál a gyerekeknek, ugyanakkor elveszi tőle annak a lehetőségét, hogy elképzelje, a »saját« figuráival népesítse be a történetet. Ezzel szemben a népmese több évszázad alatt összegyűlt morális értékrendet kínál, és ha a gyerek beleéli magát, akkor könnyedén elsajátítja, magáévá teszi és alkalmazni is tudja a hétköznapiakban” – magyarázta Román Mónika. A beszélgetés során szó esett arról is, hogy sokan félreértelmezik a népmeséket, képtelenséget magyaráznak bele. A népmesékben ugyanis a szexualitás is előfordul, világosan szétválnak a nemi szerepek, ezt pedig egyes szabadelvű szubkultúrákban nehezményezik a szülők. A szakember szerint a népmesékben előforduló szexualitás és agresszió nem több annál, mint amennyi felkészíti a gyereket arra, amivel a valóságban találkozni fog.

Csak a szülői szigor segíthet

Sándor Boglárka újságíró, aki a beszélgetésen szülőként is kifejtette véleményét, arról kérdeztük, mi az, amit manapság érdemes a gyerekeknek mesélni, illetve milyen könyveket érdemes megvenni. „Túl azon, hogy a népmesék örök érvényű mondanivalóját mindenképp meg kell velük ismertetni, legalább olyan fontos, hogy a kortárs gyermekirodalom legjavát is megismerjék a gyerekek” – mondta. Ugyanakkor hozzáfűzte: elsősorban a Kárpát-medencei magyar írókat, ezen belül például a kolozsvári szerzőket érdemes a kicsikkel megismertetni, hiszen ezáltal a gyerek megismeri saját kultúráját, saját értékeit – erre pedig később szüksége lesz. Sándor Boglárka ugyanakkor kifejtette, hogy csak szülői szigorral lehet rávenni a gyerekeket arra, hogy kevesebb időt töltsenek a számítógép előtt és többet olvassanak. „Túlságosan is csábítóak a gyerekek számára a vibráló, könnyen, gyorsan érkező információk, míg az olvasás már komoly agymunkát feltételez” – fogalmazott. Mint részletezte, a tanítónők arról számolnak be, hogy a legfrissebb generáció három sornál hosszabb szöveget már nem tud leírni.

• Román Mónika és Sándor Boglárka a beszélgetésen

mára a legmegnyugtatóbban születése után is” – válaszolt kérdésünkre Román Mónika pszichológus a szeptember végén Kolozsváron szervezett, *A mese szerepe a gyermeknevelésben* című beszélgetést követően. Hozzáfűzte, mesének számít az is, amikor a szülő egyáltalán elmondja, hogy mi veszi körül a gyermeket kicsi korában, ha rövid mondókát, éneket oszt meg a kicsivel, vagy később, amikor a gyerek értelme már „nyiladozik”, felsorolja a nap eseményeit. Kérdésünkre, hogy a mesélésnek mekkora szerepe kell, hogy legyen a más nevelési eszközökhöz képest, a szakember kifejtette: hétéves korig a szülő nyugodtan rábízhatja magát a gyermek igényére. „Nyilván a felnőtt hozzáállása

Fotó: ROHONYI D. IVÁN

KISS ELŐD-GERGELY

Megújult a nagyváradai Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium

Kívül-belül teljesen megújulva várta az új tanévben diákjait a nagyváradai Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium. A munkálatokat európai uniós támogatásból, a regionális Operatív Program révén végezték. A finanszírozási szerződést két évvel ezelőtt írták alá, a projekt teljes értéke 7,6 millió lej áfával együtt, ebből hatmillió volt a vissza nem térítendő támogatás. A munkát azonban a közbeszerzési eljárásoknak köszönhetően az összérték kevesebb mint feléből, mindössze 3,6 millióból sikerült elvégeztetni. A felújítás 28 hónapig tartott, ezalatt 4631 négyzetméteren korszerűsítették az iskolaépületet. Új berendezést vásároltak, tanszereket és az oktatásban használt eszközöket szereztek be. Vásároltak új számítógépeket és két projektort is. A mozgássérültek számára is megkönnyítették a közlekedést: lift működik az épületben, ahová kerekesszéssel is be lehet férni.

A tanévnyitón tartott sajtótájékoztatón Szabó Zsuzsanna igazgató és az iskola diákjai mellett jelen volt a városvezetés nevében Ilie Bolojan polgármester, a nagyváradai ingatlankezelőség képviselői, valamint Tolnay István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület tanügyi előadótanácsosa és világi főjegyzője, továbbá Biró Rozália, a városi önkormányzat RMDSZ-es frakciójának vezetője, aki az előző ciklusban még alpolgármesterként személyesen foglalkozott a finanszírozási projekt elkészítésével és koordinálta az ingatlankezelőség munkáját.

„Megtisztelő számomra, hogy itt lehetek. Egyrészt azért, mert egy újabb iskolával bővült a felújított nagyváradai oktatási intézmények köre, másrészt a tanévnyitó alkalmával. Az a tény, hogy megújult ez az iskolaépület, azt feltételezi, hogy az itt folyó oktatás minősége is javul, az itt tanuló diákok pedig a legmagasabb oktatási színvonalban részesülnek” – fogalmazott Ilie Bolojan polgármester. A tanévnyitón ugyanakkor Veres Kovács Attila református lelképásztor is szólt az egybegyűltekhöz.

- „Új berendezést vásároltak, tanszereket és az oktatásban használt eszközöket szereztek be.”

- „A Lorántffy gimnáziumnak ma otthont adó ingatlan eredetileg is egyházi iskola volt, amelyet 1907-ben nyitottak meg.”

Az egyház képviselője emlékeztetett, hogy a Lorántffy gimnáziumnak ma otthont adó ingatlan eredetileg is egyházi iskola volt, amelyet 1907-ben nyitottak meg. A rendszerváltást követően a restitúciós törvény alapján kapta vissza a református egyház, amely ezután saját iskoláját hozta vissza ide a múlt rendszerben itt működő román nyelvű

szakiskola helyére. „Elődeik példájára a mai diákoknak is dolgozniuk kell azért, hogy az iskola visszanyerhesse kezdeti dicsőségét” – szögezte le Veres Kovács.

BÁLINT ESZTER

Mit is akarunk megtanítani a gyerekeknek? – gondolatok az óvodáról

Az ovis témakör első kérdése, hogy kell-e a gyerekek oviba járni. Ezt a kérdést pontosan abba a kategóriába sorolnám, mint az „át kell-e aludnia egy újszülöttnak az éjszakát”, vagy „kell-e a gyereket fejleszteni”. Mert hát attól függ. Mi van azokkal a babákkal, akik minden szakvélemény ellenére jó alvók, vagy azokkal a kisgyerekekkel, akik menet közben, észrevétlenül tanulnak meg olvasni? Minden gyerek más, minden szülő meg a saját gyermekét ismerve hoz döntést. Oviba azért jár a gyerek, mert a szülő így dönt (akkor is, ha a gyerek igényként megfogalmazza, hogy szeretne járni). És ez nagyon fontos szempont.

Nekem néha azért nehéz munkába mennem, mert nehezemre esik alkalmazkodni a kollegákhoz. Pedig elég könnyen alkalmazkodom... A gyerekek is

alkalmazkodási gondjaik adódnának. Ezzel szemben az oviban van egy barátságos személy, aki felügyel 20-30 gyereket. Ez a valaki persze nem nyújthatja azt az érzelmi biztonságot és egyéni szabadságot, amit az anya nyújt. Nem teheti, mert 20 gyereke van, és ahhoz, hogy élhető legyen ez a világ, normarendszerre van szükség. Ami néha aberrációnak tűnhet külső szemmel, de szükséges. Van barátnőm, akinek 35 kiscsoportosa van. Kiváló óvónő, és nem mellékesen gyermekpszichológus. A múltkor mesélte, hogy muszáj volt bevezetni a „programra pisilést” (ami minden elvével ütközik), mert egyébként a csoport magára maradt ötpercenként, amíg ő a fürdőbe kísért valakit. Az időzített vécézés azonban nem elvárás otthon.

de hogyan ugráltatod az ovis társad, vagy hogyan éred el, hogy az óvónő a te érdekeidet képviselje? Van, akinek ez ösztönösen megy, van, akinek nem. És ezek mind olyan helyzetek, amelyeket a gyerekek kell megoldania. S amíg a megoldást megtalálja, addig frusztrált. Akad olyan gyerek, aki felméri (általában az első hét után), hogy nem éri meg... Hogy az ovi nem is olyan jó buli. És akkor jön a reggeli időhúzás, az érzelmi zsarolás, az óvodai sírás stb. A kérdés az, hogy hogyan reagál erre a környezet. Úgy gondolom, erre két lehetőség van.

Az első, hogy a szülő eldönti, hogy a gyerekek ezt meg kell szokni. Igényként megfogalmazza és nem árul zsákbamacskát. Ne mondjuk a gyerekeknek ilyenkor, hogy „az oviban olyan jó/ meglátod milyen jó lesz, amikor a pajtásokkal játszol/ az óvó néni alig várja, hogy megérkezz”. (Ez körülbelül olyan, mintha reggel a férjed azzal ereszt el munkába, hogy azt is lehet élvezni, ha mindenki a te elrontott frizurádon kacag majd.)

Fogalmazzuk meg tisztán és érthetően, hogy ez egy elvárás a mi részünkről: „Nézd, te már nagylány vagy. A nagylányok oviba járnak. Tudom, hogy nehéz és jobban szeretnél itthon lenni, de nem lehet. Anya munkába jár, te meg oviba. És mivel nagyon ügyes vagy és okos, azt is tudom, hogy ezt meg tudod csinálni.” Ne legyen a kérdés alkudozás tárgya, ugyanakkor a pozitív reakciót és az igyekezetet díjazni kell. Minden pozitív reakciót meg kell erősíteni egy dicséréssel, nagyobb erőfeszítéseket meg egy kellemes dologgal (lehet az közös játszótérezés vagy cukrászda, esetleg például egy anya-lánya program). Az is nagyon fontos, hogy részletesen elmondjuk a napi programot és azt, hogy mikor megyünk utána. Ilyenkor még nincs kialakult időérzéke a gyerekeknek, így a „nemsokára utánad jövök, vagy délután utánad jövök”, nem érthető számára. De ha pontosan elmondjuk, a nap eseményeit, akkor fel tudja mérni, hogy mikor is találkozhattok ismét: „Elmész, játszol, reggelizel, játszódtok az óvó nénivel, ebédsz, alszol és amikor felébredsz, anya már ott lesz”. És az ígéretünkhöz szigorúan tartunk magunk. Amikor felébred, tényleg legyünk ott (és

Fotók • TÓTH ORSZOLYA

- „A gyerekek igen gyakran kerülnek olyan szituációba, amikor meg kell védeniük a saját érdekeiket. Sokkal többször, mint otthon.”

azért nehéz oviba járni, mert nehéz alkalmazkodnia a sokszínű gyerektömeghez, az ott érvényes szabályrendszerhez és a vezetőhöz/ideomárhoz/kotlómamához. A gyerek igen ritkán jár azért oviba, mert igénye van rá. Ezzel sokan nem értenek egyet és azzal érvelnek, hogy a gyerekeknek szüksége van/igénye van gyerektársaságra. Az érvvel egyetértek. Csakhogy a gyerekek inkább választják a spontán gyerekközösséget, ahol az anya 10-50 méteres távolságban van és elérhető, ha konfliktusba keverednének, vagy

Ne áruljunk zsákbamacskát

Amikor a játszótéren vagyunk, akkor a gyereket felügyeljük, megvédjük, vigyázunk a játékaikra. Ez egy óvodai közösségben nagyjából dzsungeltörvény alapján dől el. Az óvónő felállítja a szabályokat, de nem tud mindenhol ott lenni. A gyerekek igen gyakran kerülnek olyan szituációba, amikor meg kell védeniük a saját érdekeiket. Sokkal többször, mint otthon és teljesen más eszköztárat kell bevetniük az ügy érdekében. Anyát ugráltatni mesterfokon megy minden gyerekeknek,

ha azt ígértük, hogy mi megyünk, akkor ne küldjük a nagyit). Reggel, az érkezéskor a lehető legrövidebb időt töltjük az előtérben, mert az érzelmi zsarolás itt a legintenzívebb. Tapasztalatból mondom, hogy van olyan gyerek, aki képes úgy elkeseredni, hogy hány. Kolozsvári pályafutásom alatt láttam olyan kislányt, aki a reggeli búcsúzásnál négyszer hányt, aztán amikor az anyukája kilépett az ajtón, sóhajtott egyet és elment játszani. A továbbiakban nem volt sem sírás, sem hazakérezkedés. Szóval bemegyünk, cipőt cserélünk, puszt adunk és ... eltűntünk. Az óvónő megoldja a többit. Minden pedagógusnak van valami sajátos technikája erre. Ha hosszas a búcsúzás, akkor a gyerek úgy érezheti, hogy ez a téma még tárgyalás alatt van, és akkor bevet mindent, hogy az ő nézőpontja érvényesüljön. Tudom, hogy ez cinikusan hangzik, de aki sok ilyen jelenetet lát, az azt is tudja már, hogy mi lesz a gyerek következő reakciója.

Amikor már többet igényel a gyerek a világból

A másik járható út az, hogy nem várjuk el a gyerektől, hogy oviba járjon. Egyszerűen belátható, hogy nem éri meg. Közölhetjük vele, hogyha nem akar, akkor nem kötelező oviba mennie. És van olyan gyerek, aki egy egész tanévet kihagy, ha megadják neki a lehetőséget. Ahogy azonban nő és edzettebb lesz, úgylis vonzani fogja az ovi, mert már belekóstolt, megérezte, hogy milyen az, amikor megállás nélkül érik az ingerek, milyen az, amikor mindig történik valami. És amikor megfogalmazza, hogy menni szeretne, vagy látjuk rajta, hogy talán megpróbálná, akkor kell visszavinni az oviba. És menet közben persze segíteni kell őt a frusztrációk kezelésében, ami többletmunkával és többletkiadással jár. A szülő nyilván szembesül a társadalom azon elvárásával, hogy a gyereket beszoktassa az oviba – de ezt az elvárást a felnőttel, nem a gyerekkel szemben támasztják. Azt hiszem, ez vállalható, főleg, hogy ennek az útnak is megvannak az előnyei. Ki lehet tolni azt az időszakot, amikor a gyerek egy elfogadó, alkalmazkodó és szerető környezetben éli a mindennapjait és így megadjuk számára a lehetőséget, hogy annyit és úgy éljen szociális életet, ahogy a szülő jónak látja.

Amikor a gyerek eléri a 3 éves kort, akkor erőteljesebbé válik az a kérdés, hogy mit akarunk továbbadni/megtanítani

neki. Addig nagyon erős a késztetés, hogy az igényeit kiszolgáljuk. Bennem például e körül a kör körül tudatosult, hogy a gyerek már nem kisbaba, hogy nagyon hatékonyan „használ” és én már nem vagyok elég neki, hanem többet igényel a világból. Ha lehet, akkor úgy, hogy én is ott legyek, de ha nem, akkor anélkül is vállalja. Nekem mindig fenntartásaim voltak az óvodával kapcsolatban, de a fiam két és fél évesen kezdett oviba járni,

sem, mert útban a kistestvér, és ilyenkor nagyon rossz ötlet „eltávolítani” a már meglévő testvéreket.

A szülőnek kell döntenie

Szóval kérdés, hogy mit akarunk megtanítani a gyerekeknek. Azt, hogy a világ nem olyan, mint amilyennek elképzelte és ehhez alkalmazkodni kell? Vagy meghosszabbítjuk a türelmi időt, amikor még maradhat az anyja szok-

- „Mit akarunk megtanítani a gyerekeknek? Azt, hogy a világ nem olyan, mint amilyennek elképzelte és ehhez alkalmazkodni kell?”

mert ő akarta így. Látta a gyerekeket az udvaron játszani és sírva jött haza, hogy ő is menni szeretne. Elengedtem. Aztán rémálmai voltak éjszaka, szorongott, így nem akartam többet engedni, de ő ragaszkodott az ovihoz. Erőszakot nem akartam alkalmazni, így minden reggel megkérdeztem, hogy valóban akar-e menni. Elmondtam, hogy otthon mi fog történni (a húga 6 hónapos volt ekkor) és eldöntötte, hogy az itthoni vagy az óvodai műsort szeretné. Egy hónap után teljesen kimaradt az óvodából, majd három és fél éves korában kezdte előlről, amikor én lettem az egyik óvónője. A lányom kétévesen vonult oviba önszántából. Négy hónap mindennapos ovi után csak a szabad játékra volt hajlandó bejönni. Aztán vette a táskáját és hazament az apjához. Most hároméves elmúlt és minden reggel menni akar, pedig korábban kijelentette, hogy ha nem én leszek az óvónő, nem megy. És láss csodát, mégis ... Pedig elvárás nincs, már csak azért

nyája mellett? Szülőként döntenünk kell, vagy harmadik megoldásként kivárhatalunk: hagyjuk menet közben kialakulni, hogy mi a jó mindenkinek. Mindenik választásnak megvan az előnye és a hátránya is. Egyik sem jobb a másiknál – mindenik opció döntés, akárcsak az, hogy meddig szoptatja az anya a gyereket. Vagy egyáltalán szoptatja-e. Én a tudatos választást és utána a következetes kiállást gondolom a legjobb megoldásnak. Fontos azonban a következetesség, mert így sokkal hamarabb alkalmazkodik a gyerek is. Ha a szülő magabiztos, akkor ő is az lesz... mert számára mi vagyunk az „etalon”, jó esetben kiskamasz koráig. Szóval élvezzük ezt a helyzetet, amíg lehet...

CZIRJÉK KATALIN
az Istvánházi Óvoda
pedagógusa

Beszélgetés Csata Emese gyergyói matematikatanárral, iskolaigazgatóval

„Amennyire tisztellem őket, annál sem több, sem kevesebb tiszteletet nem várok tőlük”

Csata Emesét, a gyergyószentmiklósi Vaskertes Általános Iskola igazgatóját szülővárosában keménykezű vezetőnek ismerik, olyannak, aki még az építőket is „megleckéztette”. Másfelől egykori diákjai rajongásig szeretik, sok évvel az iskola befejezése után is fel-

A SZERZŐ FELVÉTELE

2005-ben kezdődött, amikor megfogalmazódott a felújítás ötlete, utána előszámítás készült, a konkrét munkálatokhoz 2006-ban láttunk hozzá. Ebben az évben a megyéből öt iskola kapott pénzt kormányhatározat által felújításra, ezek egyike volt a Vaskertes Általános Iskola. Mi kaptuk a legtöbb pénzt, mivel a legjobban összeállított dokumentációval hozakodtunk elő. Az is igaz, hogy akkoriban elhangzott tanácsulésen: „fehérség hogyan merészel nekilátni egy ilyen volumenű munkálatnak, jobb lenne, ha egy férfi tenné”. Akkor megjegyeztem: „nem én fogom a maltert kavarni, hanem csak felügyelem a munkálatokat és mellettem van az építőtelep irányítója is, akivel szerződéses viszonyban vagyunk.” Ráadásul, ha valaki szívvel-lélekkel akar valamit, semmi sem tűnik nehéznek. Így nem volt nehéz naponta négyszer-ötször eljőnni az építőtelepre és felmászni a tetőre. Most így visszagondolva, ment minden, mint a karikacsapás. Nagy támaszom volt mind lelkemben, mind szakmai tanácsadásban édesapám, aki már három éve nincs közöttünk, de nagyon örülök, hogy megérte, és részt vehetett az avatónapságban. Akkor nagyon-nagyon büszke volt rám, emiatt most is kicsit elszorol a torkom.

kát, ugyanis felvértetem magam egy kis szakmai tudással és egyenlő félként tárgyaltam velük. Magyarán, különbséget tudtam tenni a jól elvégzett munka és a fuserálás között. Sok példát tudnék említeni, de most csak egyet emelnék ki: az épületet kívülről levakolták, lefestették zöldre, de irgalmatlanul csúnya volt. A glettelés nem volt minőségi, a fal recés, egyenetlen volt, ekkor megmondtam a kivitelezőnek – aki már szedette le az állványokat –, hogy vagy most újraglettelik és újrafestik az épületet, vagy pedig elhurcolkodnak és visszatérnek három hét múlva, mert ilyen állapotban nem veszem át az épületet. Zsémbelek, nem tetszett nekik, de visszarakták az állványokat, újragletteltek és újrafestették az épületet, megkérdezték, most elégedett vagyok, mondtam, igen, és ment mindenki a dolgára. Mivel érezték az építők, hogy kicsit értek a dolgokhoz, nem vettek félvállról, hanem egyenlő félként tárgyaltak, esetenként kikérték a véleményem, rákérdezték, rendben van-e, amit épp csinálnak. Egy hónap alatt kialakult egy olyan viszony, hogy minden részmunkához odahívtak, kértek, nézzem meg, jónak tartom-e, és csak akkor léptek tovább, ha elégedett voltam. Még az is előfordult néha, hogy nem éppen nőies kifejezéseket használtam az építőkkel folytatott párbeszédben.

- Csata Emese: „Már az ötödikes gyerekeknek azt szoktam mondani, hogy amíg egymás szemébe nézünk és egyenlő félként tudunk kommunikálni, addig jó a viszony közöttünk.”

keresik, kikérik véleményét, tanácsát különféle dolgokban. Munkásságát 2010-ben Pro Educatione-díjjal jutalmazták.

– Iskolaépítő igazgatóként és női vezetőként egy közel százéves épület felújítását vállalta, amit sokan szkeptikusan szemléltek. Hogyan sikerült eleget tenni a nem könnyű kihívásnak?

– Volt egy nagyon jó tanácsadóm, az édesapám, aki rengeteget segített a háttérből. Amúgy valóban, kicsit úttörőnek számított az építkezésben, noha még voltak nők, akik belevágtak. Az egész

– Azóta több női iskolaigazgató is felújításba kezdett, viszont az a hír terjedt, hogy rettegetek öntől az építők. Mivel sikerült szert tenni ilyen „hírnévre”?

– Talán azzal, hogy nyomon tudtam követni és számon tudtam kérni a mun-

– Az iskola hétköznapi életében sem egyszerű a feladata, hiszen a Vaskertes Általános Iskolában vannak művészeti szakosztályok, de ide tartozik az úgynevezett romaiskola is. Hogyan lehet átlátni,

Csata Emese 1962. január 2-án született Gyergyószentmiklóson. 1985-ben a Iași-i Alexandru Ioan Cuza Egyetem matematika karán szerzett tanári oklevelet. 1985-88 között a Szatmár megyei Turc községben oktatott román nyelven matematikát. 1988-92 között a gyergyóalfalvi meteorológiai állomáson dolgozott meteorológusként. 1990-92 között a Karácsony János Általános Iskola igazgatójaként tevékenykedett, 1994-97, illetve 2004-2006 között a Salamon Ernő Gimnázium igazgatója, 2006-tól pedig, miután a tanintézmény nevet változtatott, a Vaskertes Általános Iskola igazgatója. Munkásságát 2010-ben Pro Educatione-díjjal jutalmazták.

átfogni egy ennyire szerteágazó tevékenységet?

– Csapatmunkában. Nagyon fontos, milyen munkaközösség van a vezető mellett, és kihangsúlyoznám, hogy mellette, nem mögötte. Ezt másként nem lehet, és ezért minden egyes kollégámnak ki-mondottan hálás vagyok, mert mindenki a maga területén elvégzi a munkáját és nem kell az energiámat szétforgácsolnom arra, hogy egyenként mindenkit biztassak vagy számonkérjek. Továbbá nagy segítség a titkárság, könyvelőség, adminisztrációs osztály munkája, ahol nagyon lelkes munkaközösség dolgozik. Ambrus Judit személyében nagyon lelkes, talpraesett aligazgatónőm van; a másik „titok”, hogy be kell jönni reggel hétkor és amikor befejeződött az aznapi munka, haza lehet menni. Ez lehet délután háromkor, de lehet öt órakor is a teendők mennyiségének függvényében. De ez is könnyedén megy, nem érzem tehernek. Ettől függetlenül én is emberből vagyok, vannak jó és rossz napjaim, van olyan, hogy azt érzem, a fejem fölött ösz-szezsapnak a hullámok. Ilyenkor beme-gyek a tanáriba a kollégákhoz, mosoly-gunk, biztatjuk egymást és lehet folytatni tovább a munkát.

– Miért választotta a tanári pályát, hiszen olyan vezetői kvalitásai vannak, hogy bármilyen szakterületen megállná a helyét?

– Nem véletlen, hogy pedagógus lettem, édesanyám nyugdíjas tanítónő. Mivel nekem nincs énekhangom, nem lehettem tanító néni, ezért nem mentem tanítóképzőbe. Amúgy két dologért rajongok: a gyerekekért és a természetért. Amikor középiskolás voltam, tízedik osztályban felvételizni kellett, de nem voltam hajlandó fémmegmunkáló szakon tanulni. Ezért szüleimmel elmentünk Aradra, ugyanis ott volt az ország egyetlen meteorológia osztálya, ahova sikerrel felvételiztem. Érettségi után Iași-ban matematika szakra felvételiztem, mivel nem volt elég kitarásom a humán tárgyakhoz. Egyébként humán beállítottságú vagyok, iskolai éveimben országos magyar tantárgyolimpiákon és szavalóversenyeken vettem részt. A matematikát azért választottam, mert nem kellett oldalakat bemagolni. Frissen végzett matematika-tanárként kihelyezés alapján – mert ez akkoriban így ment, még a megyében sem kaphattam állást – Szatmár megyében, Turcon, Halmi mellett kezdtem tanítani románul. Az ott eltöltött időszak óriási tapasztalat volt számomra, mai napig

tartom a kapcsolatot ottani tanítványaimmal. Mivel időközben megszületett a kislányom, hazajöttem, és másfél évig az alfalvi meteorológiai állomáson dolgoztam. 1990-től dolgozom ismét a tanügyben. Mindig 5–8. osztályban tanítottam és már az ötödikes gyerekeknek azt szoktam mondani, hogy amíg egymás szemébe nézünk és egyenlő félként tudunk kommunikálni, addig jó a viszony között-

„Ha 5–8. osztályban a gyerekek elveszíti a fonalat, amire építkeznie kellene, 9–12.-ben nagy gondjai lesznek. A 9–12.-es tananyag magasabb szintű változata annak, amit 5–8.-ban megtanítottunk. Igen ám, de annyira más megközelítésben, hogy annak, amit 5–8.-ban megtanult a gyerek, nagyon kis hányadát használja fel.”

tünk. Magyarán, amennyire én tisztelem őket, annál több tiszteletet nem várok tőlük, de kevesebbet sem.

– Hogyan fogalmazná meg, mi a tanári hitvallása?

– Szeretem a gyerekeket és szeretem a munkámat. Nagyon fontos számomra, hogy nem a 7. A-ba vagy a 6. D-be megyek órára, hanem egy osztályközösségbe, ahol van huszonakárhány gyerek. Mindenkit a keresztnévén szólítok, mert nem szerettem soha, ha a vezetéknevemen szólítottak. Nyolcadikat végzett tanítványaimmal tízéves találkozókat szervezünk, mert igénylik a kapcsolatot. Szóval, szeretem a munkámat.

– Mi a véleménye a matematikaoktatásról, netán változtatna a tananyagon?

– Mindenképp változtatnék rajta, már 1–4. osztálytól, ugyanis káosz uralkodik a matematikaoktatás terén. A tananyagot logikátlanul strukturálták, egyik évben kivesznek bizonyos fejezeteket, más évben visszateszik ugyanazt. Emiatt olyan dolgok történnek, hogy bizonyos dolgokat, amiket csak hetedikben tanulnak a gyerekek, már hatodikban tudniuk kellene alkalmazni a fizikában. A gyerek kétségbeesett, miért nem tudja, a szülő elégedetlenkedik, miért nem tanították meg azokat a fogalmakat, mi pedig egy

kerettantervvvel szembesülünk. A matematika oktatását mindenképp szellősebbé tenném, sok dolgot viszont nem vennék ki, hanem jobban rendszerezném. A tankönyvekkel vannak nagy gondjaim, amelyekben minimális a gyakorlat, tele van elméleti résszel. Az elméletet a gyerek nem a tankönyvből fogja megtanulni, hanem nekem a kötelességem, hogy megértessem velük óra alatt. Tehát negyede elmélet kellene legyen a könyvben és a többi gyakorlat, hogy ne legyen szükség munkafüzetekre, feladatgyűjteményekre, ami plusz teher a szülőknek is. Nagyon-nagyon elégedetlen vagyok a tankönyvekkel, igazából nem is használjuk, mert nem olyan, mint az irodalom, hogy az olvasmány, a vers ott kell legyen a gyerek előtt az elemzéshez. Hadd ne olvassa a tanuló a tankönyvből a bizonyítást, mert annak a füzetében a helye a szükséges magyarázatokkal együtt, mert a gyerekek értenie kell a matematikát, nem megtanulnia.

– Lát összefüggést a matematikaoktatásban uralkodó káosz és a gyenge érettségi eredmények közt?

– Mindenképp. Ez a káosz következménye, mert ha 5–8. osztályban a gyerek elveszíti a fonalat, amire építkeznie kellene, 9–12.-ben nagy gondjai lesznek. Tulajdonképpen a 9–12.-es tananyag magasabb szintű változata annak, amit 5–8.-ban már megtanítottunk. Igen ám, de annyira más megközelítésben, hogy annak, amit 5–8.-ban megtanult a gyerek, nagyon kis hányadát használja fel. Erre szülő-gyerek-pedagógus azt mondja, hogy nem tanították meg. Pedig megtanítottuk, hiszen a gyerekek többsége jó eredménnyel vizsgázik nyolcadik végén, de amikor kilencedikbe kerül, teljesen más megközelítéssel szembesül.

– Tanári munkásságát elismerésben is részesítették. Mi volt ez az elismerés és mit jelent az ön számára?

– Nagy meglepetés volt számomra, hiszen 2010-ben, amikor az első igazgatói tanácskozással volt a tanév kezdetén, a nevemet szólították és átadták a Pro Educatione-díjat egy csokor virággal, oklevéllel az addigi munkáért. Öszintén szólva, meglepett, de jól esett és titokban kicsit büszke is vagyok magamra.

JÁNOSSY ALÍZ

Állandó versenyhelyzetben, avagy mit is akarunk egymástól?

Mit is akarunk egymástól? – ez a kérdés jutott eszembe, amikor ennek az írásnak a témája felmerült bennem. És azóta sem hagy nyugodni a kérdés. Valóban, mit akarunk egymástól: szülők a gyerekektől, iskola a gyerektől, iskola a szülőtől, szülő az iskolától?

Természetesen itt és most, ebben a rövid írásban nem válaszolhatom meg ezt a sok, meglehetősen összetett kérdést, de néhány vonatkozásra szeretnék reflektálni.

Mit akarunk a gyerekeinktől? Mit akarunk egymástól?

• **Hát én immár mit válasszak?** „Nincs időnk egymásra, hiszen hirtelen zsúfolt programja lett a gyerekeknek.”

Hétfő, kedd, szerda... erőltetett menet

Erőltetett attól fogva, hogy gyermekünk óvodáskorú lesz, mint ha folyamatos versenyhelyzetben lennénk. Már ritkulnak a nyugodt, egész délutános játszótéri ücsörgések vagy az otthoni ráérős, közös tevékenységek. Már nincs idő csak úgy lenni, semmit sem csinálni. Már nincs idő csak úgy egymáshoz bújni, képeskönyvet nézegetni, beszélgetni, aztán belealudni. Nem érünk rá, nincs időnk egymásra, hiszen hirtelen zsúfolt programja lett a gyerekeknek. Az egész nagy családot, a nagyszülőket is mozgósítani kell, mert csak így érünk el minden foglalkozásra, és persze egyik sem maradhat el. Hétfőn táncol, kedden úszni, szerdán angol foglalkozásra jár a gyerek, csütörtökön szabad, de akkor a nagyszülőknél tölti az egész délutánt, pénteken „fejlesztésre” jár, hogy majd könnyebb legyen a román nyelv, ha elkezd az iskolát. És mindez a farsztó óvodai órákon túl, késő délután, amikor gesztenyét gyűjthetnénk együtt a gyönyörű, őszi színekben pompázó parkban, közben mesélhetnénk, beszélgethetnénk. Ha elfáradnánk, betérhetnénk egy cukrászdába, vagy egy padon ülve kiflit morzsozathatnánk a téren a galamboknak. Mi is meg tudnánk szervezni mindenik délutánt, és divatos szóval élve magunk fejleszthetnénk őt, de – nem lehet lemaradni. Mert mit mondok majd a játszótéri ismerősömnek, ha összefutunk

valahol, hogy miért nem adtam még be a gyereket úszni, angolt tanulni, román fejlesztőbe, egyáltalán, mire várok? El kell kezdeni a fejlesztést, mert így semmi sem lesz a gyermekből.

Szülők közti versengés

Döbbsentem figyelem, hogy mi történik körülöttem. Aprócska, négy-öt-, hatéves gyerekek szoros időbeosztással töltik a hétköznapjaikat, és örülnek a hétvégének, amikor egyetlen fejlesztő központ, alapítvány sincsen nyitva, nincs táncóra, és még az angoltanár is pihen. *Nem túlzás ez? Miért csináljuk? Mit akarunk a gyerekeinktől? Pontosabban mit akarunk magunktól?* Azt hiszem, mindez sokkal inkább a szülőkről, a szülők közti versengésről, a szülők bizonytalanságáról szól, semmint a gyerekekről.

Tizenegy éves fiamat iskolán kívüli nyelvórára szerettem volna beíratni a városban működő, jó hírnévnek örvendő nyelviskolába. Hetente egyszeri alkalommal másfél órás játékos tanulást hirdetett a nyelviskola, nagyon jó áron, és azzal a csalogató ígérettel, hogy az időpontban mi, szülők együtt állapodunk meg.

Kicsit izgatottan mentünk az első találkozóra, a megbeszélésre, hiszen frissen ötödikes fiamnak meglehetősen zsúfolt a programja. Hetente négy délután vinni jár, minden nap kettőig, egy nap viszont háromig van az iskolában. Nagyon szurkoltunk, hogy nehogy arra a napra essen a választás, amikor háromig van, mert az ő szavaival élve: *Ez már kész örület, Mámá, hogy egész nap tanulni kell!*

Sajnos, mi, szülők nem tudtunk megegyezni. Az az időpont, amit ajánlottak, számunkra elfogadhatatlan volt. A hét tanóra után egy órával kellett volna nyelvórára mennie a fiamnak, ebéd és pihenés nélkül. Kora este ért volna haza, és még csak ezután kellett volna elvégeznie a másnapi házi feladatokat. Amikor hangot adtam annak, hogy szerintem ez így teljesen értelmetlen, nem várhatjuk el egy tízenéves gyerektől, hogy tulajdonképpen reggeltől estig, ebéd és szusszanásnyi pihenő nélkül tanuljon, figyeljen, megfeleljen, a többi szülő értetlenül hallgatott, és azzal biztatott, hogy előbb-utóbb meg kell a gyerekeknek szokni a zsúfolt programot, hiszen most már a felsőbb osztályokban ez vár rájuk. Nos, ekkor döntöttem el, hogy mi nem ezt akarjuk. Nekünk fontos a mindennapi közös ebéd, amikor nyugodtan megbeszélhetjük az aznapi történeteket és a teendőket. Nem hiszem, hogy az életben sikeresebb lesz az a gyerek, aki topmenedzsert meghazudtoló időbeosztás szerint éli a gyerekkorát, mint az, aki hasznosan el tudja tölteni a szabadidejét, anélkül, hogy a szülei megterveznék azt.

Biztos vagyok abban, hogy a fiamnak felnőttkoráig sikerül megtanulnia egy, netán két idegen nyelvet is. Remélem, hogy olyan felnőtt válik belőle, aki értékeli és okosan beosztja a szabadidejét, és mindig nyitott lesz a kérdésre: *Mit akarunk egymástól? Mit akarok én magamtól?*

SZALÓ RÉKA

Ahol a nem versenyzőt nem nézik hülyének

Tíz éve tanítottam ötödikeseket. Vágytam vissza közéjük. Bár néha kicsit megszeppentem, hogy már megint mibe vágom a fejszémet, végül a szívemből jövő kívánság mindig győzedelmeskedett riogató gondolataim fölött. Aztán elkezdődött. Mivel Waldorf iskolában tanítok, egyből belecsöppentem egy epochába. Ez azt jelenti, hogy négy héten keresztül minden reggel, a főta-

„Hirtelen elemi erővel csapott meg a tíz-tizenegy évesek világba robbanó heve, életöröme, akarata. A kamaszöntudat, amely még lázad, mer, kér, mindent lereagál, véleményt alkot, amelyet ki is nyilvánít.”

nításban, nyolctól tízig magyaróra van. És, bár csak halkan mertem magamnak bevallani, nehezen ment, több okból is. Igaz ugyan, hogy közben tanítottam, de vagy sokkal kisebbeket, vagy sokkal nagyobbakat, hirtelen elemi erővel csapott meg a tíz-tizenegy évesek világba robbanó heve, életöröme, akarata. A kamaszöntudat, amelyik még lázad, mer, kér, mindent lereagál, véleményt alkot, amelyet ki is nyilvánít. Nos, minden reggel egy ilyen lavinával kell szembeszűlnöm, amely, ha tetszik nekem, ha nem, árad. Egy hetembe telt, amíg megtanultam lavírozni, nem megpróbálni ellenszegülni, csak a medret, a keretet adni, hogy termőtalajjá válhasson ez az erő, ne pedig mindent felperzselő tűztengeré. A második bökkenő, visszazökkenő az volt, amikor ráébredtem, igen, a keretet, az áradás menetét megszabhatom, de van valami, ami talán még ennél is fontosabb, és pedig a tér és a szünetek a feladatok között, amelyekben a kiszámíthatatlan, a spontán megszülethet. Ha így születik meg, akkor az egy természetes folyamat része lesz, üdítő, pihentető, lelkesítő. Mert a kiszámíthatatlan akkor is megtörténik, ha a kerethez jobban ragaszkodom, mint az időnkénti szabad térhez, csak ekkor

már erőszakos megnyilvánulásként fog megmutatkozni.

Az iskolában óraadó tanár vagyok, egyébként adminisztratív munkát végzek, szerződéseket tologatok egy cégnek. Ez a munka sem teljességében kiszámítható, mégis, fényévekre van attól, amit egy osztályközösség jelent. Egy hét alatt annyi inger ért, amennyi számítógép előtt végzett munkám során legfennebb egy év alatt. Kapkodtam a fejem, beleszedültem a kihívásokkal teli helyzetekbe. Ráadásul nem csak azért főhetett a fejem, hogy kiknek tanítok, hanem azért is, hogy mit. Ugyanis a tantervet minden tanár legjobb belátása és tapasztalatai szerint készíti el. Bár, tudomásom szerint, arra vágnak leginkább a tanárok, hogy a lehetetlen tantervektől és fejetlenül összeállított tankönyvektől megszabaduljanak, én magam is alig vártam, hogy kicselezhessem mind ezt és belophassam óráimra az ingyencségeket, most ez a teljes szabadság mégis letaglózott. Ugyanis ebben az esetben minden felelősség a tanáré. Nem kenhet senkire semmit. Ha rosszul képzelem el az epocha vagy az év menetét, akkor nem háríthatja másra, hogy másvalaki az, aki ezt rosszul találta ki, én meg csak egy helyzetbe kényszerítve, megkötött kezekkel ennyit tehettem. Ott van a csináld magad jobban szabadsága. És, bár örülök neki, voltak percek, amikor megrémisztett. Örülök neki, mert látom,

„Tudomásom szerint arra vágnak leginkább a tanárok, hogy a lehetetlen tantervektől és fejetlenül összeállított tankönyvektől megszabaduljanak.”

miért fontos az, hogy ne a mennyiséget tartsuk szem előtt, hanem a minőséget. Ahogyan az egyik kislány fogalmazott, azért szeret ebbe az iskolába járni, mert itt nem nézik hülyének, csak azért, mert nem szeret versenyezni. Megvan a saját ritmusa, módszere, hozzáállása. Az egyik legügyesebb, legfigyelmesebb lány az osztályból, olyan szókinccsel, fogalmazási készséggel és észrevételekkel,

hogy gyakran szinte már megrendülten hallgatom. Ő volt az, aki azt mondta, vagy járhat ebbe az iskolába, vagy sehová nem fog. A kemény határidőkhöz,

„A szülőknek is el kellene tölteniük egy napot az iskolában, elvégezve azokat a feladatokat, amelyeket a gyerekeik is kapnak. Utána talán könnyebben lehetne szót érteni szülőknek és gyerekeiknek, főleg ami a házi feladatokat és az otthoni tanulást illeti.”

termeléshez és teljesítményhez észrevétlenül is hozzászokó elmém izlelgeti a tapasztalatokat, amelyek mély bölcsességgént ott szunnyadnak bennünk, csak rohanásainkban, amelyekben szinte hasztalan igyekszünk tartani a lépést, elfelejtődnek: a kevesebb több; lassan járj, tovább érsz.

Az első hét számomra nagy leckéi közben néha beindult a belső perlekedőm, morfondírozóm. Arra gondoltam – most, hogy már én is szülőként lettem ismét pedagógus – minden szülőnek legalább egy évben egyszer kötelező módon meg kellene tartania egy órát és megpróbálnia beszélni egy ötödikes osztálynak arról, amit igazán szeret és tud csinálni úgy, hogy azon az órán a diákok végig éberen figyeljenek. Utána talán könnyebben szót lehetne érteni szülőknek és pedagógusoknak. A másik morfondírozásom, amit, ha jól értettem, epochazáráskor a Waldorfban némileg gyakorolnak is, hogy a szülőknek is el kellene tölteniük egy napot az iskolában, elvégezve azokat a feladatokat, amelyeket a gyerekeik is kapnak. Utána talán könnyebben lehetne szót érteni szülőknek és gyerekeiknek, főleg ami a házi feladatokat és az otthoni tanulást illeti.

GERGELY EDÓ

Az iskolakezdésről*

Az iskolával nehezen barátkoztunk. Amikor közeledett az idő, s a gyermek váltig hajtogatta, hogy ő már bizony nem akar iskolába menni, elkezdtek a lassú szocializálást. Mesélgettem neki, hogy ott milyen jó, mennyi gyerek van, sok szépet tanul majd a világról. Ezzel a lelkesedéssel kezdtük el az iskoláztatás történetét; egész első osztály folyamán üzletelni próbált, hogy nem bukhatna vissza valamiképpen az óvodába? Aztán

kedves, ez egy gyönyörű szép iskolafőbia, de – ha megfulladsz, ha nem – el kell indulnunk.

A fóbias tünetek kimaradtak, hajnali ötkor azonban még sokáig felriadt. *Anyá! Nem tudom a románt, anyá!* Kivédtük a hajnali felriadásokat is. Elmeséltem neki, hogy az én elsős román tankönyvem fő figurája Aşchiuţa volt, pont olyan utálatos és kiállhatatlanul pimasz törpe, mint az ő tan-

az inger a könnycsatornáimra hatott, amelyek Aşchiuţa esténkénti visszatérésekor egyszerre csak megeredtek, mert azt nem lehetett zokogás nélkül kibírni, hogy Aşchiuţa hol traktort vezetett a földeken, hol facsemetéket ültetett nagy szorgalommal, hol kifejlesztett mellkassal állt a katedra mellett és felmondta a leckét a rendkívül csinos, bambán mosolygó tancinak, hol a könyvtárban ücsörgött az olvasóasztal mellett, rá se nézett ugyan az előtte lévő könyvre, csak vigyorgott széles és elviselhetetlenül pimasz mosollyal.

Kisfiamban nagyfokú szolidaritásérzést váltott ki román tanulásem sírásban elázott története. Kidolgozta azt a tanulási stratégiát, amellyel megoldást talált a helyzetre. Nagy vonásokban minden délután felvázolta egy rajzlapra a románkönyvből a jeleneteket, reggel pedig úgy mentünk iskolába, hogy én tartottam a lapot, és kérdeztem: *Ce face Cipi?* Ő meg ránézett a lapra, s miután kibogoztuk magyarul, vajon mi is lehet a vázlatos rajzon, magabiztosan mondta: *Cipi intră în bibliotecă*. Hát szükség volt itt némi grammatikai magyarázatra. Kedvesem, van könyvtár és van könyvtáros. Ez románul is így van: van *bibliotecă* és van *bibliotecară*, de ezek nőneműek, mert a románban nemek vannak. Azt még megértette, hogy van himnem és nőnem, azt már kevésbé, hogy a könyvtár miért éppen nőnemű; azt viszont, hogy mi fán terem és mi értelme a semleges nemnek, sehogy se tudtuk felfogni.

Aztán lassanként kialakította magának az iskolához tartozó teret, ami az ő értelmezésében azt jelentette, hogy minden könyve, füzet, ceruzája, radírja, színes papírja és egyéb kellékei szétszórva heverték a földön. *Nehogy elrakd, mert nem fogok semmit megtalálni!* Kedves ismerősünk járt minálunk akkoriban, kisfiamban nagy mélabúval üldögélt a szobájában a földön, rakosgatta ide-oda a füzetét, latolgatván, vajon mit is lenne igen fontos elővennie tanulási ürügyén. Ismerősünk megkérdezte: *S mondd, te már iskolás vagy?* A kölyök elnéző tekintettel nézett rá, körbemutatott a földön heverő holmikon, és megkérdezte: *Há' nem látod?*

Így kezdődött az iskolai kellékek kálváriája. Mert a füzetek általában úgy mutattak, mintha megrágták volna őket

- „Reggel pedig úgy mentünk iskolába, hogy én tartottam a lapot, és kérdeztem: *Ce face Cipi?*”

beletörődött a lelkem: *Ha már nem lehet innen elmenekülni, akkor próbálom megszeretni.*

Az iskola megszeretéséhez viszont sokféle szorongást le kellett gyűrni még. Hasmenés és hányás reggelente, futottunk is orvoshoz, hogy szegény gyermek, aztán amikor kiderült, hogy semmi szervi baja, és ezt elmondtuk neki is, már nem hányt (merthogy minek is, ha senki nem veszi komolyan), de légszomjas tüneteket produkált: soha máskor, csak reggel hétkor, iskolába indulás előtt. *Anyá, apa! Nem kapok levegőt! Anyá, nem hallod, anyá? Fulladok meg! Apa, te se hallod, hogy fulladok meg?* Hát

könyvében Cipi. Anyum nem tudott románul, haza kellett várni aput, és az esték állandó rettegésben teltek el. Apám jóindulatú, de nehézfejűségem miatt időnként türelmetlen hozzáállással próbálkozott, miféle didaktikai apparátust mozgósíthatna ahhoz, hogy a fejembe verhesse a *Ce face Aşchiuţa?* folytonfeszít ismétlődő kérdésre adható helyes válaszokat. És én minden kérdésre néztem rá ártatlan bugyutasággal, mert a képek ott voltak szépen megrajzolva a tankönyvben, de semmiféle agyi erőfeszítés nem hívta elő a románisul kerekre fogalmazott és korábban már többször elszajkózott válaszokat. Nem emlékszem, hogy síró gyermek lettem volna, de az Aşchiuţára vonatkozó bármiféle érdeklődés különös inger-válasz reakciót váltott ki bennem. Esetemben

* A részlet a Kriterion kiadó gondozásában megjelenő *De Anyul* című kötetből származik; a szövegrészlet teljesebb változata a *Szabadság* 2012. május 5-i számának *Családi kör* rovatában jelent meg.

a kutya. Sejtettük ugyan, hogy mégsem a kutya a bűnös. Kiderítettük, hogy valójában két iskolatáska-típus van. Egy rendezett, amelynek minden rekeszében akkurátusan rendszerezve bármikor bármilyen megtalálható, s amire fölösleges sok szót vesztegetni. A másik fajta viszont teljesen más. Ebben a beléje rejtett holmik külön kis világot teremthetnek maguknak: a háromnapos tízórai kimondottan csak a füzetekhez ragadva szeret rohadni, ez a furcsa képződmény pedig jóféle odatapadásos otthont kínál a táskába gyömöszölt felmérőknek, a rajzórái felszerelés vászonzacskójából folyton kipotyogó, többnyire dugaszlatat készített festékutbusoknak, vízben cseppcskét meglötykölt ecseteknek, illetve a hazafelé jövet begyűjtött falevelek, különlegesen szép ágak, kavicsok vagy bármilyen egyéb értékesnek ítélt valamik törmelékeinek. Ha hosszabb ideig a gyermekre bízod az iskolatáska rendezését, akkor ez a tényeztet – már ha a gyermek komolyan veszi a tisztogatást – mindenestül felkerül a polcra. Ha nem veszi annyira komolyan, kirázódik az íróasztal közepére, szaporítva a napok óta halmozódó, különlegesen becses és *nehogy eldobj valamit* gyűjteményt.

Annak a szülőnek, akinek a gyermeke effajta iskolatáska gazdája, időnként muszáj közbelépnie. A munkafolyamat igen egyszerű, sőt gumikesztyű nélkül is elvégezhető. A legfontosabb az, hogy épségben maradjanak a színes levelek, megőrződjenek a kavicsok, gesztenyék, csigahéjak és hasonlóan értékes miegyebek. Ezt követően kimented a néhai füzeteket, laponként kisimítgatod a számarfüleket, aztán egymásra helyezed őket, lenyomtatod. Nehezeknek például igen alkalmas a *Révai Lexikon* néhány kötete, nemcsak azért, mert súlyos, hanem azért is, mert füzetait keresgélvén gyermekecske belélapoz. A felmérőket vizes szivaccsal óvatosan letörölgeted, aztán egyenként kivasalod. Miután aláírod, jelezve ezzel, hogy tudomásul vetted az értékelés eredményét, tantárgyanként csoportosítva fóliába teszed, öntapadós papírcsíkot ragasztasz minden fóliára, és szépen felírod, hogy matematika, anyanyelv, tudományok stb. Új füzetborítókat vásárolsz, ha fiúgyermekekednek szánod, természetesen nem pirosat, legfeljebb kéket vagy átlátszót. Érdemes egyébként több, különböző méretűt is vásárolnod, mert hazatérvén meglepődhetsz azon, hogy a füzet- és a füzetborító-gyártók sose egyeztetik a méreteket, mindenki termeli

húvós halomba úgy, ahogy éppen neki tetszik, aztán szegény szülő csak nézegeti, hogy az egyik borító túl szűk, a másik viszont lötyög; annyi biztos, hogy méretileg még véletlenül se társíthatóak. Aztán vásárolnod kell öntapadós, színes cédulákat, amelyeket kellőképpen dízajnosra terveztek: a hamupipókék, barbibabák, pókemberek és batmanek kavargásában csak úgy nézed, hogy no, akkor a fennmaradó szűk kis vonalakra miképpen írhatnád oda a gyermek nevét, a tantárgyat, az osztályt és egyéb fontos információkat. Ha géles golyóstollat használsz és az íráskészséged is optimális, megoldod, de így is nehézkes az eligazodás: *De anyu, a matematika, a magyar és a tudományok füzetem borítójára is pókemberes cédulát ragasztottál. Most hogy fogom őket megkülönböztetni?*

„Nem emlékszem, hogy síró gyermek lettem volna, de az Aşchiuţara vonatkozó bármiféle érdeklődés különös ingerválasz reakciót váltott ki bennem. Esetemben az inger a könnycsatornáimra hatott, amelyek Aşchiuţa esténkénti visszatérésekor egyszerre csak megeredtek, mert azt nem lehetett zokogás nélkül kibírni, hogy Aşchiuţa hol traktort vezetett a földeken, hol facsemetéket ültetett nagy szorgalommal.”

Egy ideig tehát ilyenénképpen rendszereztem, több ízben is újraborítottam könyveket, füzeteket. A rendszer tartotta magát egy-két hétig. Fiam nagy pörölések közepette hibáztatott, hogy újfent itthon hagyta valamelyik füzetét az én hibámból, mert *te örökké rendezel, mint egy rendmániakus, s én meg miattad nem találok semmit*. Hátulsó rendekbe vonultam, hagytam. Azóta is minden félévben új ellenőrző könyvecskét vásárolunk, mert szórén-szálán eltűnik. Ennek is megvan a maga előnye: amikor lapozgatok – mert *anya, ideje lenne aláírnod a jegyeimet* –, nem kell pityergősen szembeszűlnöm azzal, hová tűnt az a mosolygós, ártatlan és puha arcú kisfiú,

aki az ellenőrző könyvecske első lapjára ragasztott, több éves fotóról rád tekint. Mert, ugye, ha félévente ellenőrzőt cserélünk, akkor félévente fényképeződni is kell. Lemondhatsz tehát az emlékezésből eredő anyai érzékenyülésről, hisz a fotó mindig az éppen aktuális látványt igazolja. Copfba köthető immár a fél éve elvesztett sörény, amit eddig hajfixálóval, féldoboznyi géllal is nehezen lehetett szabályosra és fejresimulósra nyalni; most éppen igen furcsán megnyúlt az arca; no nézd csak már, apus, pont olyan görbe és nagy orra lett, mint a nagyapjának, egyszóval éppen olyan, mint amiképpen a mindennapokban szembeszűlsz vele, leszámítva a mindennapi látvány megszokottsága ellenére is meglepő hirtelenséggű átalakulásokat.

Nem beszélve arról, hogy az évente vagy félévente új élet- és tanulmányi szakaszt nyitó ellenőrző könyvecskék mindig a jelenben elismerhető tanulási szintet láttatják, kizárva minden viszonyítást korábbi teljesítményekhez. Nem lehet arra hivatkozni, hogy kedves, leépültél matematikából, vagy mi dolog ez, hogy a tavaly tízes voltál magyarból, most meg kilenc ötvenre töpörödtél. Az értékelő gondolkodásmódot tehát – objektív okok és körülmények miatt is – el kell vetnünk: engedjük a létező gyermekecskét önnön létében lenni. Időnként ilyen össz-szülői, beteges késztetésből akaratlanul is kibukik a kérdés, hogy ki kapott az osztályban jobb/rosszabb jegyet nálad, de ez a gyermeket határozottan idegesíti. *Anyu, fogalmam sincs, nem fogom ilyesmivel terhelni az agyam. És egyáltalán kit érdekel, hogy ki hányast kapott? Te is leszokhatnál már erről a butaságról*. Tehát hiszünk abban, hogy ha nem ítélkezünk, méricskélünk, minősítünk, s nem számigáljuk a teljesítmények osztályzatban kifejezett értékét korábbi állapothoz, osztálytársak jegyeihez vagy tantervekben előírt követelmények mércéjéhez hasonlítgatva, akkor talán megadatik neki az a bizalom, az elismerésnek és elfogadásnak ama légköre, amely felkínál bármely lehetővé válást, s amelynek óvásában egy rossz iskolai teljesítmény ellenére is örülni lehet egy gonddal megalkotott viaszfigurának vagy agyagszobrocskának. S eme tapasztalattal már Heideggert is nyugodtabb lelkiismerettel olvashatjuk.

FŐRIS-FERENCZI RITA

Politikai vita a szakmai érettségiről

Újabb vita robbant ki október 10-én az államelnök és a kormány között, ezúttal a szakmai érettségi bevezetését előírányzó jogszabály kapcsán. Míg Traian Băsescu visszaküldte a parlamentnek megfontolásra a szakmai érettségi bevezetéséről szóló törvényt, Victor Ponta miniszterelnök úgy véli, a kétszintű vizsgát mindenképp hatályba kell léptetni. Az államelnök szerint egy ilyen törvénynek azért nincs létjogosultsága, mert a szakmai érettségi fogalma – a „szakmai” jelző ellenére – meglehetősen megkérdőjelezhető, nem illeszkedik az európai képesítési keretrendszerbe (EQF), továbbá előreláthatóan rontaná a hagyományos romániai érettségiklevelekbe vetett nemzetközi bizalmat. Băsescu az indoklásban arra is rámutat, hogy a jogszabálytervezet második cikkelye világosan kimondja: a szakmai érettségi megszervezésével és lebonyolításával kapcsolatos információkat az oktatási tárcának a tanév kezdete előtt kell közölnie a megyei tanfelügyelőségekkel, erre azonban a 2012/2013-as tanév kezdete után több mint egy hónappal sem került sor. Az államelnök ugyanakkor leszögezte: a diákoknak és a szülőknek már nincs elegendő idejük megfelelőképpen áttanulmányozni az új vizsgarendszert, emiatt pedig dönteni sem tudnak a két opció között. Victor Ponta miniszterelnök bejelentette, felkérte Ecaterina Andronescu oktatási mi-

nisztert, hogy továbbra is támogassa a parlamentben az új jogszabály elfogadását. Ponta rámutatott, ha a parlament ezután is változatlan formában erősíti meg a jogszabályt, az államfő nem tagadhatja már meg a kihirdetését. Daniel Funeriu volt oktatási miniszter, az államfő jelenlegi tanácsadója viszont azt válaszolta a tárcavezetőnek, hogy elfogadhatatlan a tanévkezdés után egy hónappal változtatni az érettségiben. A szenátus szeptemberben döntött egy új, alacsonyabb szintű, úgynevezett szakmai érettségi bevezetéséről, amely tanúsítaná a középfokú tanulmányok befejezését, de nem jogosítana fel egyetemi felvételre. A szakmai érettségivel csak a román nyelvi, az idegen nyelvi és az informatikai képességeket felmérő szóbeli vizsgák lennének a hagyományos érettségivel közösek. A szakmai érettségivel az elvégzett, szakosított középiskolában elsajátított szakmai tudásról írásbeli és szóbeli vizsgát kellene tenniük a végzősöknek, s nem kellene írásbeli vizsgákon számot adniuk általános műveltségükről. Ecaterina Andronescu oktatási miniszter azzal indokolta a kétszintű érettségi bevezetését, hogy a kormánynak megoldást kellett találnia arra, hogy „az új vizsgarendszer 150 ezer középiskolai végzést tett munkanélkülivé”, ezért próbált alternatívát kínálni azoknak a végzősöknek, akik nem készülnek egyetemre.

Megjelent a tanítói kézikönyv az összevont osztályok tanítói számára

A jelenleg több mint 800, összevont osztályokban tanító pedagógus számára készült kézikönyv. A könyv célcsoportját alkotó pedagógusok száma az alacsony gyermeklétszám miatt folyamatosan növekszik: a kis falvakban, szórványvidéken az 1-4. osztályban többnyire mindenütt összevont osztályokban folyik a tanítás, ezen az előkészítő

osztály megjelenése sem változtat jelentősen. A szerzők Schneider N. Antal, a nagyváradai Iosif Vulcan Pedagógiai Líceum nyugalmazott pedagógia-lélektan szakos tanára, Erdei Ferenc székhelyi és Szász Dezső gálospetri tanító, akik Pető Csilla egyetemi adjunktus, RMDSZ-es képviselő kezdeményezésére és közbenjárására újra átdolgozták

a tíz évvel ezelőtt már megjelent kézikönyvet a mai korszerű pedagógia és az új tanügyi törvény szellemében. A kiadást a Didaktikai és Pedagógiai Kiadó vállalta, Dáné Károly igazgató irányításával. A kézikönyvet a kiadó honlapján – www.edituradp.ro – vagy a comenzi@edituradp.ro e-mail címen lehet megrendelni.

Fiatal pedagógusok találkozója Zilahon

A Szövetségi Képviselők Tanácsát megelőző széleskörű konzultáció-sorozat keretében szeptember 28-án került sor a fiatal pedagógusok találkozására a zilahi polgármesteri hivatal tükörtermében. A beszélgetésen jelen volt Kelemen Hunor szövetségi elnök, Seres Dénes, a Szilágy megyei RMDSZ elnöke, valamint az RMDSZ oktatási kérdésekért felelős szakpolitikusi: Király András államtitkár, Kötő József, Pető Csilla és Farkas Anna-Lili parlamenti képviselők, az oktatási, tudományos, ifjúsági és sport bizottság tagjai, Szabó István Szilágy megyei főtanfelügyelő-helyettes, valamint Borsos Károly László tanügyi tanácsos. „A cél az, hogy tájékoztassunk és tájékozódjunk” – köszöntötte a meghívott szakembereket és a jelenlevő, közel 150

pedagógust Seres Dénes, a Szilágy megyei RMDSZ elnöke. Kelemen Hunor szövetségi elnök az oktatási kérdések kormányzati képviselője kapcsán elmondta: „tavasszal, amikor kikerültünk a kormányból, felvéve az ellenzéki szerepet, igyekeztünk párbeszédet kezdeményezni a kormányzást átvevő koalícióval annak érdekében, hogy meentsük, ami menthető az elmúlt években kivívott jogainkból. Ez elsősorban az oktatás területén létfontosságú, hisz a magyar oktatás szempontjából nincs számunkra kompromisszum. Éppen ezért egy olyan jelentős területen, mint az oktatás, nem szabad a kormányzati szerepünket feladni, szakpolitikaink révén jelen kell lennünk a döntéshozatalban”.